

Нове захоплення всеїдного Кирила Тимошенка

Чи стане «великий будівничий» і радник міністра оборони футбольним президентом «Динамо»?

» стор. 4

Нюрнберг — предтеча Гааги

Повчальний урок для рашистських військових злочинців

» стор. 8—9

Зранена земля

Окупанти завдають непоправної шкоди українським чорноземам, які визнані природним даром планети

» стор. 7

Україна молода

Середа, 20 березня 2024 року

№12 (5976)

Учорашні курси НБУ:
1 \$ = 38,974 грн
1 € = 42,447 грн

Лазівки закриваються

Європарламент підтримав кримінальну відповідальність за обхід санкцій ЄС

» стор. 2

Надалі Росії та фірмам, що з нею торгують, буде складніше оминати санкції.
Фото з сайту slovoidilo.ua.

«Розвиток застосування безпілотних систем — це мій пріоритет. У Збройних силах України за цей напрямок відповідає мій заступник, Герой України полковник Вадим Сухаревський. Окремий акцент — на підготовці фахівців з радіоелектронної боротьби, безпілотних систем, автоматизованих систем управління тощо».

■ ОБМЕЖЕННЯ

Лазівки закриваються

Європарламент підтримав кримінальну відповідальність за обхід санкцій ЄС

Наталія НАПАДОВСЬКА

Європарламент підтримав тематичну доповідь на підтримку пропозицій Єврокомісії до Директиви, яка визначає кримінальну відповідальність та покарання за порушення обмежувальних заходів ЄС. За проголосували 543 депутати, проти — 45, утрималися — 27. Відтепер порушення санкцій вважатиметься злочином на території всіх країн-членів ЄС.

Контроль за виконанням санкцій — вразливе місце єдності ЄС. Адже кожна країна на власний розсуд трактувала це положення, а «Єврокомісія зі свого боку не надто стежила за цими процесами», заявила авторка доповіді щодо обходу санкцій, нідерландська євродепутатка від групи лібералів Софія Інетфелд. За її інформацією, за два роки російського вторгнення в Україну експорт товарів із ЄС до Росії впав на 47 відсотків. Водночас він зріс на 48 відсотків до таких країн, як Грузія, Казахстан, Вірменія, Узбекистан і Киргизстан.

ЄС ухвалив уже 13 пакетів індивідуальних та секторальних санкцій проти країни-агресорки, але «тихі гавані» для російських грошей усе ж існують, сказав німецький депутат від зелених Сергій Лагодинський.

Використання третіх країн — ОАЕ, Туреччини, Індії, Гонконгу та Китаю — стало повсякденним способом ведення бізнесу для багатьох європейських компаній.

Не все гаразд і в ЄС. Так, Швейцарію два роки критикували за те, що не жила достатніх заходів, щоб завадити росіянам ховати гроші у швейцарських банках. Тільки 12 березня цього року було повідомлено про перший випадок можливого порушення неназваною компанією російських санкцій.

Російські олігархи продовжують відпочивати на Лазурному узбережжі (і прилітають туди літаками через Туреччину), тож директора двох французьких компаній, винного у протизаконному експорті оборонної техніки в Казахстан через росію, 7 березня засуджує суд Фінляндії.

«Основна мета цієї ініціативи — це уніфікувати покарання за обхід санкцій по всіх країнах ЄС, тобто щоб потенційні порушники санкційного режиму не могли використовувати для цього окремі країни Союзу з надто м'якою системою покарання», — пояснює керівник аналітичної служби Concorde Capital Олександр Паращій.

Підтримане Європарламентом рішення містить юридичне визначення випадків порушення режиму санкцій ЄС та їх обходу (дії фізичних чи юридичних осіб), у тому числі експорту заборонених товарів через треті країни. До дій, що, згідно з Директивою, підлягають кримінальній відповідальності, належать: торгівля товарами, послугами чи технологіями, їх імпорт, експорт, продаж, купівля, передача, транзит чи транспортування, якщо такі дії заборонені обмежувальними заходами ЄС, пряме чи непряме надання будь-яких коштів чи фінансових ресурсів фізичним чи юридичним особам, які підпадають під санкції ЄС, дозвіл таким особам на в'їзд на територію ЄС включно з його повітряним та морським простором, транзит через територію ЄС чи його країн-членів, будь-які угоди чи державні замовлення на користь країн чи організацій, що безпосередньо чи опосередковано контролюються третіми країнами чи організаціями третіх країн, на які поширюються обмежувальні заходи ЄС.

«Якщо ця ініціатива буде підтримана на рівні Ради Європи, то підсанкційним росіянам буде значно важче вести будь-які справи на всій території ЄС», — вважає Олександр Паращій.

За порушення санкцій ЄС або їх обхід Директива передбачає ув'язнення та штрафи. За порушення, які спричинили фінансові збитки, що перевищують 50 тис. євро, передбачено мінімальний строк позбавлення волі на один рік. Для сум, що перевищують 100 тис. євро, мінімальний термін ув'язнення збільшується до п'яти років. За ці правопорушення також встановлено штрафи, і вид покарання покладається на розсуд суддів. Зокрема, штрафи для фізичних та юридичних осіб за порушення санкцій ЄС через фінансові операції чи інші заходи економічної допомоги з використанням ресурсів ЄС, що перевищують 100 тис. євро, встановлені на рівні щонайменше 10 млн євро.

У дуже неприємній ситуації через Директиву опинилися європейські компанії, які «в долі» з росіянами, наприклад «Арктик СПГ 2». Це проєкт із видобутку та виробництва скрапленого газу на Гиданському півострові в арктичній зоні, 60% якого належить «Новатеку», ще 10% має французька TotalEnergies, яка, хоч і заявляла що «заморозила» свою частку, — все ж довела проєкт до запуску вже в цьому році. Загалом від початку запровадження санкцій «Арктик СПГ 2» отримав європейського обладнання на 580 млн євро.

Тільки у 2023 році було поставлено обладнання німецькою компанією Linde GmbH на 58 млн євро, італійською Nuovo Pignone SRL (BN) на 41 млн євро, французькою Optaregiph (6 млн євро), німецькою Siemens (4,8 млн євро), іспанською технологічною компанією Ampro (2 млн євро). Відтепер особи, які допустили подібні порушення, підлягатимуть кримінальній відповідальності та фінансовим санкціям згідно з законодавством ЄС та національним законодавством країн-членів. При цьому кошти, конфісковані як покарання за порушення санкційного режиму, планують спрямувати на відновлення України.

«Наскільки ця ініціатива буде ефективною — важко сказати. Але це крок, очевидно, у правильному напрямку», — резюмує Олександр Паращій.

«Парламент застосував амбітний, гармонізуючий підхід до закону, і хоча ми не змогли закрити всі лазівки, які хотіли, це покращить поточну ситуацію та продемонструє нашу рішучу підтримку України», — вважає Софія Інетфелд.

Тепер закон повинна схвалити Європейська Рада. Він набуде чинності через двадцять днів після публікації в Офіційному журналі ЄС, після чого у країн-членів буде один рік на те, щоб перенести його в національне законодавство. ■

■ НА ФРОНТІ

Час технологій

Не маючи переваги в особовому складі, українські військові продовжують нищити ворога при допомозі БПЛА та сучасної артилерії

Лариса САЛІМОНОВИЧ

Львівські десантники за підтримки сусіднього підрозділу зупинили черговий наступ російських загарбників на Бахмутському напрямку. «Ворог декількома колонами техніки, загалом більше десяти одиниць, а саме танками та бойовими машинами піхоти, спробував штурмувати позиції наших бійців, обравши декілька напрямків для удару, — повідомили у командуванні Десантно-штурмових військ ЗСУ. — Аеророзвідка вчасно помітила активність росіян та скорегувала артилеристів».

Схожа ситуація сталася і в районі Авдіївки, де наша «Мста-Б» вступила у бій проти їхнього «Спартак». Броньований «гантрак» окупантів з 57-міліметровою гарматою С-60 було виявлено на околицях міста. Роботу розпочали оператори артилерії і, застосувавши вогонь «Мсти», уразили надію орків з першого пострілу. «Пошкоджено сам броньовик і гармату ворога, — на-

писали військові в телеграмі. — Це «привіт» від бійців 2-го САДн Третьої штурмової бригади».

А про підрозділ «Білий вовк», що входить до складу Центру спецоперацій «А» СБУ, вже ходять легенди. Добровольці-патріоти давно працюють у найгарячіших точках фронту. Вони брали участь в операціях з оборони Київщини та звільнення території Харківської, Запорізької, Донецької і Херсонської областей. «Найяскравішим результатом «Білого вовка» є кількість знищеної техніки ворога — щонайменше 8 тисяч одиниць з початку повномасштабного вторгнення, — повідомив керівник ЦСО Євген Хмара. — І це ще не все. Вони також знищили близько 300 об'єктів, таких як фортифікаційні споруди, склади, вогневі позиції».

Вдалі операції на фронті і ефект палаючої росії, який влаштовують замалим не щодня українські оператори БПЛА, — це результат пошуку асиметричних рішень у ситуації, коли ворог перема-

гає у боях кількістю особового складу. Як повідомив учора головнокомандувач ЗСУ Олександр Сирський, технологічна складова нашої армії й далі посилюватиметься. «Розвиток застосування безпілотних систем — це мій пріоритет, — написав він у телеграмі. — У Збройних силах України за цей напрямок відповідає мій заступник, Герой України полковник Вадим Сухаревський. Окремий акцент — на підготовці фахівців з радіоелектронної боротьби, безпілотних систем, автоматизованих систем управління тощо».

Схожу заяву зробив і Володимир Зеленський після чергової Ставки. Він озвучив намір вийти цього року на «максимальне українське оборонне виробництво за весь час незалежності». Мовляв, ідеться про «очевидну стратегічну перспективу України».

Тим часом ворог намагається просуватися по всій лінії фронту. За даними Генштабу, в понеділок, 18 березня, рашисти безуспішно наступали вздовж лінії Куп'янськ—Сватове—Кремінна. Атаки вдалося відбити поблизу Куп'янська, Синьківки і Терніва. Водночас активні бої тривають у передмісті Бахмута, Авдіївки, а також на кордоні між Донецькою та Запорізькою областями. Гаряче нині і в Кринках. Є повідомлення, що поблизу Білогорівки, на південь від Кремінної, помітно активізувалися корпуси так званої «лнр» і чеченські бойовики. ■

■ ДОПОМОГА

Дегустація літературних новинок

Балаклеївська книгозбірня перемогла в проєкті «Книжкові гранти для бібліотек»

Людмила НІКІТЕНКО
Черкаська область

На Черкащині Балаклеївська сільська бібліотека пройшла всі етапи конкурсного відбору та виборола перемогу в проєкті «Книжкові гранти для бібліотек». Про це «УМ» повідомила Лілія Маслюк, завідувачка Балаклеївської сільської бібліотеки. За її словами, за результатами конкурсу з-поміж 975 поданих заяв були відібрані лише 38 публічних бібліотек України, які отримали книжки українських видавництв 2021—2024 років видання.

«Наша бібліотека одержала 116 новесеньких книг, які щойно побачили світ, на суму 30 тисяч гривень. Книжки надзвичайно цікаві, мають чудову поліграфію, оригінальний дизайн, надруковані на якісному папері з читабельним шрифтом», — говорить Лілія Маслюк. Вона наголошує, що жанрова палітра отриманих книг, які бібліотека відбирала сама з-поміж запропонованих 43 книжкових пакетів, вражає. Це психологічна та химерна проза, детективи, історичні та сентиментальні романи, фентезі, горор, дитяча література та книги нон-фікшн. Безсумнівно, уточнює пані Лілія, що кожна зі 116 книг зацікавить читачів.

«Проєкт дуже потрібний у нинішніх умовах для бібліотек. А реалізувався він Українською асоціацією видавців та книгорозповсюджувачів у партнерстві з Благодійним фондом громади Харкова «Толока», Благодійним фондом «Бібліотека країна» та завдяки фінансовій підтримці письменників і книготорговців Helping

Балаклеївська бібліотека одержала 116 новесеньких книг, які щойно побачили світ, на суму 30 тис. грн.
Фото Лілії МАСЛЮК.

Ukrainian Books and Booksellers (Каролін Форче, Мітчелл Каплан, Крістофер Меррілл, Аскольд Мельничук і Джейн Анру) та Біржової спілки німецьких видавців (Borsenverein des Deutschen Buchhandels), — веде далі завідувачка Балаклеївської бібліотеки Лілія Маслюк. І додає: всі книжки, доставлені до бібліотеки, мають оригінальну наліпку, на якій зазначено, що їх отримано за фінансової підтримки американських і німецьких благодійників.

«Тож висловлюємо щирю подяку всім організаторам, видавцям, письменникам, книготорговцям, благодійникам за неоціненну допомогу бібліотекам у такій нелегкій час. Нехай добро, дароване вами бібліотекам, повертається сторицею», — каже Лілія Маслюк. І підсумовує, що після технічної бібліотечної обробки кожного видання сільські читачі у Балаклеї матимуть змогу насолодитися «дегустацією літературних новинок». ■

■ ПЕРЕШКОДИ

Біснуваті не пройдуть

На Харківщині почалося будівництво другої лінії фортифікаційних споруд, яка не дозволить рашистам вдруге ступити на слабжанську землю

Будівництво під обстрілами окупантів: на Харківщині триває зведення фортифікацій.

Лариса САЛІМОНОВИЧ

Харківський регіон зараз відгороджується від диких терористів трьома лініями оборони. На першій сьогодні перебувають наші війська. Третю почали зводити поблизу Харкова, а також у населених пунктах, де вдалося зупинити наступ кацапів на початку повномасштабного вторгнення. Пізніше її розширять і укріплять згідно з новими нормами Міноборони. Робота ж зі зведення другої — у повному розпалі. Загалом у Харківській адміністрації планують створити повну кругову оборону міст і селищ області, аби москалі й не мріяли прийти сюди знову.

За даними «Мілітарного», друга черга фортифікацій складається з мережі ВОПів — взводних опорних пунктів, які з'єднуються в ротні опорні пункти, створюючи суцільну смугу окопів та укріплень. Кожному ВОПу передують як вибухові, так і невибухові загорождення. Вибухові встановлюють військові, коли починають використовувати ВОП. Невибухові — протитанкові рови і так звані «зуби дракона» (бетонні пірамідки у три ряди, що мають зупиняти бронетехніку супротивника) — облаштовують цивільні будівельники просто зараз по всій області.

«Зуби» виставляють на відстані 2-2,5 метра один від одного у шаховому порядку. Протитанковий рів має глибину та ширину 2,5 метра. За такими інженерними загорожденнями розташовується система бетонних і небетонних вогневих позицій, залізобетонних підземних бліндажів, перекритих і відкритих траншей.

На цей проєкт Кабмін виділив 3,9 мільярда гривень. Нині тут виконують роботи близько 30 цивільних підприємств, понад 500 працівників та 200 одиниць техніки.

«Ми йдемо за нашими військовими, — повідомив журналістам начальник ХОВА Олег Синегубов. — Коли звільняли Харківщину, одразу будували за нашими військовими, тому що основне завдання — не лише звільнити, а й втримати. Звичайно, ми маємо певні загрози — з півночі, північно-східного напрямку, тобто з усього прикордоння з РФ. Це дійсно, так би мовити, вже третій етап масштабного будівництва фортифікаційних споруд».

Реалізувати проєкт дуже непросто, адже рашисти продовжують обстрілювати Харківщину з боку Белгорода. Тут постійно пролітають дрони й існує загроза повторного наступу. До лінії фронту звідси — всього кілька кілометрів. ■

■ КОНКУРС

Батурин times

130 юних українців із восьми областей осмислювали історію через творчість, долучившись до мистецького змагання

«Вічний спокій. Біль»
Миршавка Єгор Андрійович
9 років
Ніжинська гімназія №3
Прасол Ю.В.

Одну з трьох відзнак Гран-прі конкурсу отримала робота «Вічний спокій. Біль» Миршавки Єгора з Ніжина.

Фото надане Національним заповідником «Гетьманська столиця».

Тетяна РУДЕНКО

У день народження гетьмана Кирила Розумовського, 18 березня, оголосили результати щорічного конкурсу «РозумФест». Це шанс реалізувати творчі ідеї та продемонструвати вміння, котрі нагадують усьому світові, що українці — незламні, а їхня творчість — самотутня та унікальна. Попри важкі виклики воєнного часу, учасники змогли об'єднатися навколо історії, надихаючись життєвими дорогами українських достойників, чия діяльність була спрямована на розбудову України як країни європейського рівня.

Цього року долучилися до конкурсу, який проводить Національний заповідник «Гетьманська столиця» з партнерами, 130 юних українців з восьми областей: Чернігівської, Сумської, Київської, Полтавської, Рівненської, Волинської, Черкаської, Харківської. Роботам багатьох дітей присуджені I-III місця.

Гран-прі конкурсу отримали: Миршавка Єгор із Ніжина Чернігівської області, 9 років, — за

«Вічний спокій. Біль»; Мельник Мілана з Пролісного Волинської області, 15 років, — за «Батурин times»; Євстаф'єва Дар'я з Бахмача Чернігівської області, 17 років, — за «Батуринський шлях».

Особливу відзнаку журі здобула серія робіт пластилінового живопису учнів Устилузької дитячої школи Волинської області. Лихошапко Софію, Павлова Богдана та Скрипку Ірину спеціальними призами пошанував Фонд Надії Вовк.

«Конотопський лицей №13 бере участь у цьому чудовому конкурсі з 2019 року, щороку отримуємо призиви місця, готуємося цілий рік: виношуємо ідеї, підбираємо матеріали та втілюємо в життя, — коментує Ніна Дрозд. — Щиро дякуємо організаторам цього унікального конкурсу, без творчої уяви та знання історії конкурс не мав би такої глибини та значущості».

Виставку робіт учасників конкурсу охочі мають змогу подивитися на території Цитаделі Батуринської фортеці.

Кирило Розумовський народився 1728 року. ■

■ ЖИТЛОВИЙ ФОНД

Відновити втрачене

В Умані триває відбудова багатоповерхівки, зруйнованої окупантами

Людмила НІКІТЕНКО
Черкаська область

В Умані в активну фазу переходять відновні роботи в багатоповерхівці, в котру торік поцілила російська ракета, вбивши 23 тамтешніх мешканців, зокрема й 6 дітей. Про це «УМ» повідомляє голова Черкаської обласної військової адміністрації Ігор Табурець. Він днями особисто ознайомився з перебігом робіт на цьому об'єкті, безпосередньо на місці заслухавши звіт підрядника та скоординувавши подальші дії. За його словами, наразі тут триває один із довготрива-

лих і найскладніших етапів — демонтаж пошкоджених конструкцій.

Водночас плити на п'ять поверхів уже виготовлено, нині вони перебувають на збереженні у виробника.

«Також ремонтники утеплюють іншу секцію будинку. Це теж передбачено проєктом. Погодні умови цьому сприяють», — розповідає пан Ігор. І уточнює: паралельно у цій роботі бачимо злагоджену взаємодію уманської міської влади, технічного нагляду, ОСББ, проєктанта, забудовника.

«Дотримання графіків та якості викона-

них робіт — це те, чого вимагають від підрядника. Як і належну комунікацію з мешканцями будинку з питань, що виникають у процесі», — розповідає очільник області Ігор Табурець. Він каже, що відновлення об'єктів, зруйнованих через ворожі атаки, постійно на контролі в Черкаській ОВА.

«Контроль за виконанням грошей — у центрі уваги обласної робочої групи «Прозорість та підзвітність», — наголошує голова Черкаської ОВА. І уточнює, що починаючи з квітня на уманській багатоповерхівці проводитимуть

Уманську багатоповерхівку відновлюють коштом Фонду ліквідації наслідків ворожої агресії та місцевого бюджету.

Фото Черкаської ОДА.

найактивніші роботи з відновлення конструкцій, що втратили свою міцність, та тих квартир,

яких узагалі немає.

«Уманську багатоповерхівку відновлюють коштом Фонду ліквіда-

ції наслідків ворожої агресії та місцевого бюджету», — підсумовує Ігор Табурець. ■

Тетяна ПАРХОМЧУК

«Танок на граблях» відбувається як по нотах.

«Кадрове лінійня», що почалося у 2023 році в команді президента, продовжує процес уже «засвіткою» старих персонажів у нових іпостасях.

Екскоординатор «Великого будівництва» та колишній заступник глави офісу президента України Кирило Тимошенко тепер керує медіанапрямом в одному з ключових міністерств — оборони.

Зважаючи на війну, дуже відповідальний напрям — «побудова єдиного інформаційного порядку денного» в Силах оборони України. І дуже чутливий, особливо якщо в нього загортати фальш і брехню, які відчуються і прочитуються між рядками.

А тим часом посвячені джерела кажуть, що Тимошенко виявляє велику цікавість та бере участь у нарадах, які глава Міноборони Умеров проводить щодо будівництва оборонних споруд.

Розіграти футбол на полі Міноборони?

Отже, колишній заступник голови офісу президента Андрія Єрмака Кирило Тимошенко в березні почав керувати медіанапрямом Міноборони як радник міністра Рустема Умерова.

У Міноборони зазначили, що основний напрям діяльності Тимошенка — «медіа та комунікації, координація інформаційної політики в Міністерстві оборони та підпорядкованих Міноборони структурах, а також побудова єдиного інформаційного порядку денного в Силах оборони України на час дії воєнного стану».

Зважаючи на попередній досвід роботи, Тимошенко добре володіє системою «облічування», котра, вочевидь, гарно служить йому на всіх рівнях. Інакше не з'явилася б нещодавно у ЗМІ інформація про те, що колишній заступник голови офісу президента України Кирило Тимошенко нібито збирається придбати в Ігоря Суркіса кийське «Динамо». І звідки такі гроші в державного чиновника?

Щоправда, голова медіадепартаменту «Динамо» Андрій Шахов прокоментував цю інформацію у стилі «нічого не знаю»: «Я взагалі вперше чую таку інформацію і про такі наміри».

Ну що ж, зазвичай після подібної невизначеної конспірації піарників чутки та розмови стають реальністю.

Передісторія

Кирило Тимошенко було призначено заступником голови офісу президента України (тоді — адміністрації президента України) у травні 2019 року. У сферу його відповідальності входила інформаційна політика.

Починаючи з 2020 року, Тимошенко опікувався також регіональною політикою, зокрема однією з наймасштабніших ініціатив президента Володимира Зеленського з ремонту доріг — «Велике будівництво».

За даними Bihus.info, Кирило Тимошенко пов'язаний з колишніми й теперішніми власниками продакшн-компанії «Кінокіт», яка виробляє контент для парламентського телеканалу «Рада».

Серед іншого, він також фігурував у корупційних скандалах.

У січні 2023 року ці історії змусили Тимошенка написати заяву про відставку.

Іномарки: дорого-багато

Отже, нам корисно буде згадати, кому разом із можливостями та відповідальністю дістаються згадані повноваження, і приблизно узагальнити, як вони можуть бути використані.

Нагадаємо, свого часу Національне агентство із запобігання корупції (НАЗК) заявляло про зловживання Кирило Тимошенка на роботі в офісі президента.

Антикорупційний орган проводив перевірку заступника голови офісу президента щодо користування ним під час війни автомобілем Porsche Taycan 2021 року вартістю \$100 тисяч, який належить ТОВ «Новем Логістик».

Сам Тимошенко підтвердив, що автомобіль належить фірмі Веміра Давітяна, сказавши, що нібито всього 3-4 рази показався на ньому і повернув. Однак розслідувачі надали докази того, що він користувався Porsche щонайменше три місяці.

МОРАЛЬ І ВЛАДА

Нове захоплення всеїдного Кирило Тимошенка

Чи стане «великий будівничий» і радник міністра оборони футболним президентом «Динамо»?

А взагалі любитель автомобільного шикі не давав про себе забувати надовго. Від одного скандалу перекочував до іншого.

Черговий — незаконне використання автомобіля, який Україна отримала для гуманітарних цілей. Він їздив на позашляховику Chevrolet Tahoe, який американська компанія General Motors передала Україні для вивезення людей із зони бойових дій і для гуманітарних місій.

Після оприлюднення результатів журналістського розслідування Bihus.info Тимошенко спочатку виправдовувався, а потім пообіцяв, що надалі користуватись цим авто не буде, і звернувся до Державного управління справами щодо передачі позашляховика Chevrolet Tahoe у прифронтові регіони.

До цього Кирило Тимошенко їздив на своєму автомобілі BMW X5.

НАЗК — не указ!

Отже, свого часу Тимошенко повинен був прийти до НАЗК, де йому мали вручити протокол про вчинення низки правопорушень, за які передбачено адміністративну відповідальність. Однак екзаступник керівника ОП в агентстві не з'явився, і антикорупційний орган скерував протокол до суду.

У цьому документі йшлося, що колишній заступник голови офісу президента Кирило Тимошенко під час перебування на посаді зловживав службовим становищем, використовуючи свої повноваження в особистих інтересах.

Під приціл НАЗК потрапило й те, що, обіймаючи посаду заступника керівника офісу президента, Тимошенко просив ДПСУ надати дозвіл на виїзд за кордон своєму підлеглому, аби той оформив візи Кирилу Тимошенку та його сину.

Також експосадовець тричі безоплатно

Узурпація влади Єрмаком не дала можливості Тимошенку здійснити «великі» плани в комфортних умовах офісу президента. Імовірно, тепер може з'явитись нагода переіграти, тобто відфутболити, сірого кардинала з політичного поля.

проживав у готельному комплексі Emili Resort у Львівській області та отримував дармові послуги з прокату авто Porsche Taycan на суму 122 тис. грн.

Тимошенка неодноразово критикували й через політику в регіонах. Зокрема, посадовець з ОП так займався регіональною політикою, що це сприймалося як самопіар.

Тож, звільнившись, у січні 2023 року, Кирило Тимошенко оприлюднив у Telegram своє фото з відповідною заявою про відставку й написав: «Дякую президенту України Володимирі Зеленському за довіру і можливість робити добрі справи кожного дня і кожної хвилини».

Звісно, скільки добрих справ було зроблено для себе! А скільки ще поперед?

Тут варто додати, що разом зі звільненням Кирило Тимошенка з офісу президента за компанію з «великим будівничим» без високих регіональних посад залишилися і глави обласних адміністрацій: Сумської, Дніпропетровської, Запорізької та Херсонської.

А тепер слідкуймо за руками. Через три роки після великобудівничого, капітального ремонту шляхів, що його курирував Кирило Тимошенко, дороги так само капітально посипались. Як пісок. Особливо в згаданих областях, де були

Кирило Тимошенко: «Усе — мені, і якнайбільше».

звільнені голови ВЦА. І виокремлюється у цьому списку критичний стан доріг державного значення у Сумській області.

За політичною брамою

Отже, якщо кілька років тому за завісою публічного лялькового театру протистояли одне одному вихідці з однієї рекетирської бригади, одного бізнесу чи однієї родини, то тепер за цією ж завісою співпрацюють, зважаючи на такий бенкетний нинішній час, здавалося б, уже не сумісні політично-бізнесові персонажі. Але не так реально відбувається, як про це мовиться.

Інакше, скажімо, як розцінити можливість угоди про купівлю «Динамо» представником нинішньої владної верхівки в представника сумнівних політичних уподобань та грошових оборудок, як не яки-

са, «Динамо» отримало спеціальний дозвіл від Міністерства молоді та спорту України на виїзд за межі країни. Виручку від проведення благодійних матчів спрямують на допомогу Збройним силам України.

Також у коментарях журналістам президент «Динамо» спростував інформацію, опубліковану декотрими ЗМІ, про те, що справжня мотивація виїзду «Динамо» за кордон — розпродаж українських футболістів.

«Жоден український гравець не буде проданий у трансферне вікно. Питання про переходи розглядатимуться не раніше літнього трансферного періоду. Ба більше, ми й легионерів — таких, як Вербич і Кендзьора — відпустили тільки на орендних правах. Усі наші футболісти, враховуючи гравців юнацької команди, підписали документ про своє повернення до країни після закінчення благодійних матчів і матчу Юнацької ліги УЄФА проти «Спортінга», — переконує Ігор Суркіс. Він також зазначив, що клуб найближчим часом базуватиметься в Румунії, а перший матч із серії «Матч за мир» відбудеться 12 квітня у Варшаві проти польської «Легії».

Крім того, Ігор Суркіс запропонував приєднатися до збору кийського клубу футболістам «Шахтаря» — Андрію П'ятову, Тарасу Степаненку та Сергію Кривцову, щоб показати єдність українських футболістів під час війни.

Другий тайм

Тож яких нових винаходів очікувати від Кирило Тимошенка на новій посаді, та так, щоб медійний комар носа не підточив, — можна лише здогадуватись. Особливо зважаючи на те, як стерилізується, аби затьмарити критичне мислення сприйняття дійсності й заколисати пильність українців, інформація на одному з його дітищ — телевізійному каналі «єдиних новин». Повна узурпація права на підміну істини.

Водночас узурпація влади Єрмаком, імовірно, не дала можливості Тимошенку здійснити свої «великі» плани в більш комфортних умовах офісу президента. Не здивуємось, якщо і Єрмак допоміг деяким журналістам у їхніх розслідуваннях. «За державу образливо» чи прибрав конкурентів?

Однак у Тимошенка теж з'явилась нагода переіграти сірого кардинала на футбольно-політичному полі, якщо він і справді перекупить у Суркіса футбольний клуб «Динамо» (Київ). Тобто відфутболити Єрмака.

Отже, новий сезон політичних ігор відкрито. ■

Справи футбольні

Наразі футбольний клуб «Динамо» (Київ) має можливість тренуватись і грати за кордоном. За словами Ігоря Суркі-

■ МИРОТВОРЧИЙ СИНДРОМ

Збудження Макроном

Чи несуть обіцянки європейських лідерів реальну допомогу Україні

Тетяна ПАРХОМЧУК

На третьому році війни президент США несподівано змінив головну свою тезу про допомогу Києву — «стільки, скільки потрібно» на повну невизначеність — «допомагати настільки, скільки ми зможемо». У результаті московські агресори все інтенсивніше шмагують Україну всіма можливими видами зброї в прифронтових регіонах та розривають дронами й ракетами в усіх інших її частинах. Канцлер ФРН Олаф Шольц спробував натиснути на Джо Байдена. Не вдалося.

За інсайдами, Німеччина розглядає можливість очолити антикремлівську коаліцію замість США, оцінюючи агресивну і подекуди успішну кампанію Дональда Трампа, котрий, за різними прогнозами, не дуже налаштований на підтримку України. Трамп — іще те зіллячко.

Як ми вже зазначали, паніка поволі просочилась і в НАТО. Глава Альянсу Єнс Столтенберг після саміту у Вашингтоні ще чіткіше окреслив контури агресії росії, назвавши її континентальною війною. В інтерв'ю німецькому виданню Welt Am Sonntag він закликав союзників підтримувати Україну, інвестувати у військовий потенціал, бо путін вже готує економіку росії до довгої війни, тому цивілізованому світу треба бути готовими до протистояння, яке, за словами Столтенберга, може тягнутися десятиліттями.

Аж тут, перетягуючи ковдру центру антипутінської коаліції з Берліна на Париж, президент Франції Еммануель Макрон несподівано для президента рф почав діяти в дусі Наполеона. Він оприлюднив свою найближчу мету — змінити всю парадигму підтримки Києва. Перейти від невизначеності до мотивації й заохочення, зміцнення здатності ЗСУ нищити російську армію і завдавати ударів по території росії.

Французький енерджайзер

Отже, президент Франції вирішив узяти на себе роль європейського «мотора» підтримки України на тлі багатомісячного пробуксовування ухвалення 61-мільярдного пакета допомоги США та, як наслідок, — складнощів для ЗСУ в стримуванні російських агресорів.

І вже 18 січня в Парижі на спеціальному засіданні, організованому Францією та США, в якому взяли участь понад два десятки країн, було оголошено про створення коаліції «Артилерія для України». За словами французького лідера, йдеться про постачання Україні «ракет та боєприпасів середньої і великої дальності».

А 1 лютого лідери країн Євросоюзу затвердили фінансову допомогу Україні в 50 млрд євро на найближчі чотири роки. Джерела в Єлисейському палаці зазначили, що президент Макрон відіграв у цьому вирішальну роль.

Далі, 12 лютого президент Франції прийняв у Єлисейському палаці прем'єр-міністра Польщі Дональда Туска.

Того ж вечора в паризькому передмісті відбулося засідання Веймарського трикутника на рівні міністрів закордонних справ. Обговорювали: посилення боротьби з російськими кібератаками, дезінформацією, здебільшого спрямованою на пропаганду російського вторгнення в Україну, очорненням української влади та поширенням сумнівів щодо необхідності надання допомоги; також шукали способи надання додаткової підтримки Україні та дії в разі повернення до влади в США Дональда Трампа.

А під час останнього саміту в Парижі французький президент своєю заявою викликав достатньо бурхливу реакцію у світі. Він припустив можливість введення західних військ до України.

Водночас він зазначив, що це не означає, що солдати Альянсу братимуть участь у бойових діях.

За словами французького лідера, прохання президента України Володимира Зеленського про посилення підтримки Києва було почуто, однак консенсусу щодо відправлення військ НАТО поки що немає.

Згодом Макрон, виступаючи на зустрічі з керівниками політичних партій, наголосив, що Франція не має наміру встановлювати «жодних обмежень» у своїй підтримці України.

«Сьогодні немає консенсусу щодо відправки сухопутних військ, але відкидати нічого не можна. Ми зробимо все можливе, щоб росія не змогла виграти цю війну», — цитує Макрона AFP. — Ми переконані, що поразка росії потрібна для безпеки та стабільності в Європі».

Президент Франції також нагадав, що два роки тому багато хто в колі союзників казав, що пропонуватиме лише «спальні мішки та каски». А сьогодні вони кажуть про потребу «працювати швидше й наполегливіше, щоб надати Україні ракети й танки».

«Якщо буде чергова ескалація з боку рф — Франція готова відреагувати задля безпеки України та Європи, — зазначив президент Франції Еммануель Макрон. — Росія — агресор, і зрозуміло, що кремлівський режим «злетів з коліс». Ми повинні бути колективно відповідальними. Ми готові до будь-якого виклику, і якщо буде черговий виток ескалації з боку росії, ми будемо готові відреагувати задля безпеки України і європейців. Але ніколи Франція не буде ініціатором жодної агресії».

Нову доктрину підтримки України, навколо якої Макрон висловив намір згуртувати європейських лідерів, він виклав і на зустрічі з політичними партіями Франції різних ідеологій.

Художній свист?

Позиція європейських союзників завдяки шоковій терапії Макрона перебуває наразі в стані нервового збудження.

Децю запанікував Олаф Шольц.

Президент Франції Еммануель Макрон: «Я вам обіцяю».

А в Києві почали говорити про контури обережного оптимізму в тому, що Європа все ж зможе мобілізуватись у допомозі Україні. Важливо, щоб вона діяла цілеспрямовано для максимального посилення боєздатності української армії, незважаючи на внутрішньополітичні проблеми в Україні.

Однак Україна має досвід, тому певною мірою чимало українців сприймають такі оптимістичні заяви Макрона як художній свист. Бо трагізм сьогодні вказує: вся реальна допомога від Заходу, в тому числі й те, що артикулює Макрон, реально залежить від того, чи будуть збудовані міцні захисні укріплення, рубежі, наприклад під Авдіївкою.

І Макрон, і Шольц, незважаючи на те, що вони «свіять у простір», задаються питанням, а що заважало Зеленському дослухатись до Залужного й задалегідь звести укріплен-

мислу офісу президента Зеленського: як можна одночасно вести жорстку війну і планувати цього року наступальні операції та поєднувати це з мирним глобальним самітом за прогнатованої участі владіміра путіна? Водночас — не зважати на документ, що може бути узгоджений улітку в Швейцарії (ще без участі росії) на попередньому узгоджувальному інавгураційному глобальному саміті.

Козирний туз путіна

Є ще один показник заплутування слідів. Українці не сумніваються в тому, що Захід визнає легітимними результати чергових так званих виборів, а по суті — автоматичне продовження влади кривавого диктатора путіна над безмежними просторами й різними народами російської федерації та як небезпечного геополітичного гравця.

І, очевидно, путіна цікавить лише капітуляція України. Як

го випустять із пляшки, але загнати назад не зможуть.

Міжнародні гонки за посередництво в питанні миру

Отже, зробивши лише українців відповідальними за мир, партнери, ймовірно, примушуватимуть одноосібно нести за нього відповідальність. Початок цих рухів у міжнародному середовищі вже відчувається.

Почалися великі змагання за право бути головним посередником у миротворчому процесі без чітких і ясних умов для росії, але саме з центром відповідальності в Україні.

Китайський дипломат, спеціальний представник КНР із врегулювання російсько-українського конфлікту Лі Хуей переконує Україну та її європейських союзників сісти за стіл перемовин із росією в той час, коли остання продовжує наступати.

Президент Туреччини Ердоган під час візиту президента України Зеленського до Анкари, переконуючи в підтримці суверенітету України, висловив готовність на своїй території посадити українського і російського лідерів за стіл перемовин. Або запустити черговий «стамбульський синдром» спецпредставників, які вже одного разу ледь не погодили капітуляцію України.

Ще один «мирний майданчик», який може вибухнути, — 19-й саміт G-20 у Ріо-де-Жанейро (Бразилія) в листопаді цього року, куди планують запросити путіна, але де будуть відсутні лідери США й КНР — Байден та Сі Цзінпін.

До речі, на нещодавній саміт у Делі путін не поїхав, хоча був запрошений, а от Зеленському у візиті відмовили.

І в Бразилії очільнику кремля можуть надати пропагандистський онлайн-майданчик.

Новий президент Аргентини Хав'єр Мілей запропонував президенту Зеленському провести онлайн-конференцію між Латинською Америкою та Україною з питань досягнення миру.

Отже, все-таки ми на початку історії. Незважаючи на важкі, темні часи та невилковно хворі амбіції кремля поневолими українців. ■

Незважаючи на те, що озвучують і Макрон, і Шольц, вони задаються питанням: а що заважало Зеленському дослухатись до Залужного й задалегідь звести достатню кількість укріплень?

ня скрізь, де потрібно, й під Авдіївкою в тому числі? Адже те, що там копають зараз, — це третя лінія оборони, яку вибудували ще за час президентства Петра Порошенка. І сьогодні з тих ровів просто вичищають усі земельні зсуви.

Зайве пояснювати, наскільки важливі ці укріплення, наскільки вони підтримують, рятують і тримають лінію оборони. До речі, це демонструють окупанти, звівши лінію оброну під Роботиним.

Якщо ці європейські помічники сьогодні не поставляють в Україну снаряди, якщо на фронті не вистачає дронів — а президент Зеленський обіцяв їх мільйон штук, — то чи варто сприймати серйозно й загалом обговорювати, що вкотре сказав Макрон і що пообіцяв Шольц? Це обговорення абсолютно не релевантне в ситуації, коли відсутня абсолютно відповідна йому річ — укріплення.

Можливо, Макрон, як і українці, до кінця не розуміє за-

премія за стратегічну поразку і козирний туз для гри в нову глобальну політику.

Зазначимо, що для очільника кремля може бути прийнятною для початку переговорів половинчаста «Формула миру» президента Зеленського. Як пауза для відновлення і виходу з-під санкційного котка. Чого якраз не хоче Зеленський.

Проте, зважаючи на маніпулятивну еквілібристику російської політичної дипломатії, Україна в очах переважної кількості європейців може виявитись іще й винною в цій війні, на чому постійно наполягає кремль.

З іншого боку, мир — це наркотик, який ковтне не лише світова спільнота, а й українці. І може так статися, що, незалежно від його умов, з ним може погодитись значна їх частина.

Ідея миру може затьмарити стратегію виживання, збереження і розвитку українців зі своєю державою. Вона може стати своєрідним джином, яко-

Валерія МУСХАРІНА

Майже всі друковані видання нашої держави стикаються з фінансовими викликами: так було ще до повномасштабної війни росії проти України. З початком бойових дій лівова частка українських газет опинилася взагалі за межею виживання. Бойові дії унеможливили роботу частини друкарень, а пошта в деяких регіонах не має змоги оперативного доставляти пресу через проблеми з логістичним сполученням і пошуками працівників.

Висока вартість газетного паперу, відключення електроенергії через руйнування російськими окупантами енергетичної інфраструктури, відсутність стабільного фінансування, мобілізація працівників редакцій та низька платоспроможність читачів у передплаті періодики негативно впливали на діяльність будь-якого друкованого видання — як місцевого, так і всеукраїнського.

Підкинула хмизу у вогонь і реформа монополіста з доставки газет — Укрпошти, яка не тільки бере високу плату за розповсюдження періодики, а й масово закриває стаціонарні поштові відділення та звільняє листонош. Це призводить до того, що читачі просто не отримують газети і зрештою відмовляються від передплати. За даними Національної спілки журналістів України, газети опинилися на межі банкрутства через скорочення кількості листонош, закриття передплатних відділів обласних дирекцій, поштових відділень та всілякі бюрократичні процедури. У результаті вартість доставки досягла 40% усього бюджету редакції.

Журналісти й журналістика України є за воєнну ціль для загарбників, котрі знищують кіоски «Преса», пункти доставки свіжої періодики, цехи та редакції друкованих видань. Попри постійну загрозу, цінність і ключове значення журналістської праці лише зростає — у десятки, а то й сотні разів. З початку великої війни медійники об'єдналися й мобілізували сили, аби вижити й висвітлювати поточну ситуацію для українства. І, незважаючи на страх, продовжили свою справу гідно й професійно.

Очевидно, питання фінансової підтримки сьогодні постає дуже гостро: без допомоги західних донорів про майбутнє української преси годі було б і думати. Потужним партнером українських ЗМІ, зокрема й газети «Україна молода», є Європейський фонд за демократію (ЄФД) — незалежна грантодавча організація, яка підтримує редакції — творців демократичних змін на теренах країн Європейського сусідства та поза його межами.

Ключова допомога Фонду в сьогоднішніх реаліях

Представники ЄФД на своєму сайті зазначають: Європейський фонд за демократію зі штаб-квартирою в Брюсселі підтримує організації громадянського суспільства, рухи, незалежні ЗМІ та окремих активістів, які працюють над створенням плюралістичної, демократичної політичної системи. Згідно з мандатом, завдання ЄФД полягає в тому, щоб «надавати сприяння та підтримку процесам демократизації, а також розбудові глибокої та сталої демократії» у країнах, що перебувають у періоді переходу до демократії або мають дефіцит демократії (в регіоні Європейського сусідства та поза його межами).

Гнучкість, швидке реагування та здатність ризикувати дозволяють фонду адаптуватися до особливих потреб і непростих місцевих умов. Його особливість полягає у здатності працювати в складних, іноді небезпечних умовах і ситуаціях, котрі часто недоступні для інших донорів.

Фондова підтримка базується на принципі сприяння (а не нав'язування) демократії та сприяння ініціативам місцевих продемократичних сил. Основним принципом є те, що демократія не може бути нав'язана ззовні; лише зміни, що відбуваються зсередини, можуть привести до сталого та інклюзивного демократичного переходу.

Європейський фонд за демократію має десятирічний досвід надання фінансової грантової допомоги громадянському суспільству та незалежним медіа в

ТРИМАЄМОСЯ!

Реанімація української газети

Як Європейський фонд за демократію підтримує «Україну молоду»

країнах європейської політики сусідства та поза нею. За цей період організація надала майже 2200 грантів громадським діячам та незалежним ЗМІ.

Окрім незалежних медіа, організація також працює з антикорупційною та правозахисною сферою, громадянською активністю, молодіжними ініціативами, а також мистецтвом і культурою як засобами просування у суспільство демократичних принципів.

Незалежні медіа переважно отримують від Фонду інституційну чи проектну підтримку. Також є можливість брідж-фандінгу (перехідне короткострокове фінансування, яке Фонд надає тим медіа, які мають певний проміжок часу між двома циклами фінансувань основних донорів) та екстреної допомоги новоствореним організаціям, котрі з тієї чи іншої причини не можуть отримати фінансову підтримку. Заявки у фонд приймають на постійній основі.

Європейський фонд за демократію не оголошує конкурсів, не має дефлайнів, не має тематичних пріоритетів.

Співпраця з Україною

Європейський фонд за демократію є відданим партнером українського громадянського суспільства. Організація видала перші екстрені гранти в Україні вже через два дні після початку широкомасштабного російського вторгнення і стала надійним партнером для медіа всієї країни, зокрема у районах активних бойових дій: на Донбасі, в Харкові, Сумах, Чернігові, Києві, Херсоні, Одесі, а також центральних і західних областях. Один з останніх звітів ЄФД містить спеціальний розділ про роботу його українських партнерів: «Ми пишались їхньою відданістю проведенню реформ та ініціативою до змін. Сьогодні ми як ніколи радіємо тому, що наші партнери об'єдналися на знак солідарності, щоб допомогти жертвам війни та захистити демократичне майбутнє своєї країни».

ЄФД тривалий час підтримує багатьох українських активістів та ініціативи у сферах прав людини, боротьби з корупцією, жінок, ЛГБТКІ+, молоді й культури. Організація виділяє десятки мільйонів євро на підтримку демократії та профінансувала кілька сотень нових ініціатив нашої держави.

У відповідь на російське вторгнення в Україну ЄФД негайно затвердив програму екстреної допомоги для своїх українських партнерів, включаючи фінансуванням та фондом поповнення для покриття додаткових потреб, таких як переміщення та безпека.

Як Європейський фонд за демократію допомагає «УМ»

Випуск газети, яку ви тримаєте в руках або читаете на сайті, можливий завдяки Європейському фонду за демократію. За його підтримки ми маємо змогу стабільно й безперебійно друкувати «Україну молоду», кореспонденти — писати матеріали на резонансні й важливі теми, а онлайн-редакція — посилювати роботу сайту й соцмереж.

Наша газета — одне з небагатьох загальноукраїнських друкованих видань, що залишається на ринку в складних економічних, а тепер і воєнних умовах.

Пріоритетні теми як друкованої версії «УМ», так і сайту — утвердження демократичних і національних цінностей, формування в читачів світоглядних позицій, що сприяють згуртуванню нації, протидії російській пропаганді та підтримці Збройних сил України для досягнення перемоги у війні з росією.

Цінності, які ми поділяємо з Європейським фондом за демократію, приносять у результаті плідної спів-

Редакція газети «Україна молода» дякує за надану підтримку Європейському фонду за демократію.

EUROPEAN ENDOWMENT FOR DEMOCRACY

Європейський фонд за демократію — це незалежна грантодавча організація, заснована в 2013 році Європейським Союзом (ЄС).

праці газети з організацією. Так, ми спільно робимо крок до об'єктивного, неупередженого інформування нашої читацької аудиторії у цей непростий час, утворюємо європейські стандарти роботи преси та демократичні цін-

ності в українському суспільстві.

Редакція газети висловлює щирі подяки партнерам з Європейського фонду за демократію за таку необхідну в умовах війни й невизначеності фінансову допомогу. ■

ОГОЛОШЕННЯ

Маріупольський державний університет оголошує конкурс на заміщення вакантних посад науково-педагогічних працівників

«Маріупольський державний університет оголошує з 25 березня 2024 р. конкурс на заміщення вакантних посад:

- завідувач кафедри культурології — 1 посада;
- завідувач кафедри економіки та міжнародних економічних відносин — 1 посада;
- завідувач кафедри менеджменту та фінансів — 1 посада;
- завідувач кафедри української філології — 1 посада;

Претенденти на заміщення посад завідувачів кафедр повинні мати науковий ступінь та/або вчене звання відповідно до профілю кафедри; стаж науково-педагогічної роботи за профілем кафедри у закладі вищої освіти не менше 5 років; вільно володіти державною мовою.

Особи, які бажають взяти участь у конкурсі, подають до відділу кадрів МДУ наступні документи:

- заяву на ім'я ректора про участь у конкурсі;
- особовий листок з обліку кадрів;
- автобіографію;
- 2 фотокартки 3x4;
- засвідчену копію трудової книжки або оригінал;
- паспорт громадянина України;
- реєстраційний номер облікової картки платника податків;
- дипломи про вищу освіту, науковий ступінь, атестати про вчені (почесні) звання;
- список наукових праць за останні 5 років;
- відомості про досягнення у професійній діяльності претендента на заміщення посади (відповідно до п. 38 Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності);
- документ про рівень володіння державною мовою;
- характеристику з останнього місця роботи;
- документ про останнє підвищення кваліфікації;
- документ з військового обліку;
- згоду на збір та обробку персональних даних.

Претенденти на заміщення вакантних посад подають документи через відділ кадрів університету (тел.: (0629)58-75-88) особисто або надсилають поштою на адресу: 03037 м. Київ, вул. Преображенська, 6, Маріупольський державний університет, каб. 102 (відділ кадрів).

Звертаємо вашу увагу, що на період дії правового режиму воєнного стану повний комплект документів можна надіслати на електронну пошту: staff@mu.edu.ua у pdf-форматі. Документи завіряться кваліфікованим електронним підписом (КЕП), у темі листа зазначити «На конкурс НПП МДУ».

Прийм документів проводиться протягом місяця з дати оголошення конкурсу.

Перелік документів, порядок проведення конкурсного відбору зазначено у Положенні про проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних посад науково-педагогічних працівників, обрання за конкурсом та укладання з ними трудових договорів (контрактів) у Маріупольському державному університеті, з яким можна ознайомитися на сайті університету. ■

ЕКОЛОГІЯ

Зранена земля

Окупанти завдають непоправної шкоди українським чорнознам, які визнані природним даром планети

Лариса САЛІМОНОВИЧ

Харківська область

Минулого року в медійному просторі з'явився супутниковий знімок поля в Ізюмському районі, густо зрешеченого вибухівкою. На одному квадратному кілометрі угідь природоохоронці нарахували понад 2 тисячі вирв, які вивернули на поверхню 90 тисяч тонн ґрунту. Розмір утворених ям вказував на те, що рашисти гатили по цій місцині зброєю трьох різних калібрів, скинувши загалом 50 тонн заліза, тону сполук сірки, 2,35 тонни міді та інших шкідливих речовин, кількість яких порахувати за допомогою наукових методів наразі складно. Це лише один (і порівняно невеликий) фрагмент екологічного лиха, завданого окупантами у ході повномасштабного вторгнення в Україну. Зараз подібних випадків уже тисячі, тому науковці шукають способи порятунку понівеченої землі. Ситуація не безнадійна, але вимагає часу і сумління власників забруднених угідь.

Сівба на межі фолу

Залишаючи окуповані території, москалі густо замінували сільськогосподарські угіддя. Іноземні експерти свого часу навіть припускали, що для очищення земель від вибухівки доведеться витратити роки 700. На щастя, сьогодні озвучена цифра вже не настільки актуальна, оскільки аграрії, втрачаючи людей і техніку, змогли переламати ситуацію на власну користь. Тобто не минуло й пів року після відходу рашистів з Харківщини, а в більшості громад уже кипіла робота.

Таку активність співробітник ННЦ «Інститут ґрунтознавства та агрохімії імені О. Н. Соколовського», доктор сільськогосподарських наук Максим Солоха назвав заходами на межі фолу. Причина досить серйозна. Від бойових дій в Україні вже постраждало 15 мільйонів гектарів ґрунтів. Із них понад мільйон наразі взагалі не придатні для ведення сільськогосподарських робіт. Решта площ потребує системного «лікування». І якщо цих заходів не вжити, то разом із виробленою продукцією до нашого столу потраплять не лише пестициди, а й усе, що лишилося в ґрунті після палаючої техніки і вибухів снарядів. Накопичення в організмі мілітарних решток — прямий шлях до розвитку найрізноманітніших хвороб, включно з онкологією.

Сьогодні вчені вже склали карту ураження ґрунтів і можуть дати конкретні поради аграріям. Ситуацію загалом вони вважають складною, але не критичною. У якихось випадках доведеться докласти зусиль, а подекуди на допомогу селянам приходять сама матінка-природа.

Скажімо, донедавна вважалося, що через ущільнення після частого проїзду важкої броньованої техніки земля приходиться до норми 3-4 роки, але вже зараз на цих ділянках поступово з'являється рослинність. Рятують ситуацію також волога і відносно тепла зима.

«Наші степи в холодну пору року буквально купаються у воді. Опадів випадає чимало, включно з механізмом природного самоочищення, — повідомив Харківському пресклубу співробітник ННЦ «Інститут ґрунтознавства та агрохімії імені О. Н. Соколовського», кандидат сільськогосподарських наук Вадим Соловей. — Це свідчить про те, що частина хімічних забруднювачів поступово вимиватиметься. Якщо ж ідеться про вирви-кратери, глибокі ями, то туди води потрапляє ще більше, тому водний режим набуває рис помітного промивного характеру».

Але проблема полягає в тому, що аграрії не хочуть чекати милості від природи і тим паче не сподіваються на швидке вирішення їхніх проблем науковими методами. Вони сіють уже зараз, наражаючи на небезпеку потенційних споживачів своєї продукції. Змінити ж ситуацію без їхнь-

ої згоди практично неможливо, тому науковці радять чиновникам врегулювати цю проблему на законодавчому рівні.

Річ у тім, що в місцях бойових дій ураження ґрунту може сягати до 70 відсотків. Ці землі необхідно вилучити з сільськогосподарського обігу як непридатні для ведення аграрного бізнесу. Відповідна карта у вчених уже є. Ігнорування цієї поради збиткове і для самих виробників.

«Військова техніка нашпигована палимим та мастилами, і коли вона вибухає, не все у ній може згоріти, — прокоментував ситуацію Максим Солоха. — У місцях, де рідина потрапляє до ґрунту, його родючість суттєво знижується. Адаже часточки, які раніше вбирали воду і добрива, тепер нічого увібрати не можуть, тому що обліплені плівкою нафтопродуктів. Звісно ж, це заважає рослині рости». А аграріям, відповідно, — збирати щедрий урожай.

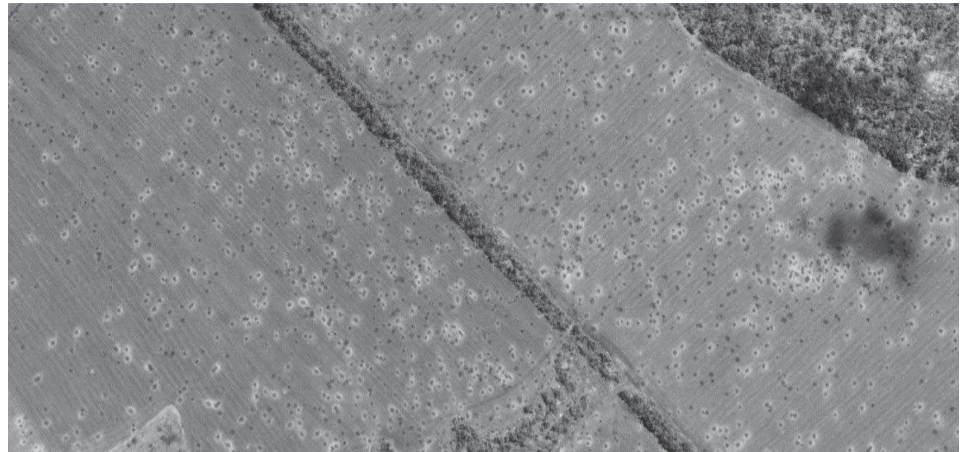
Очистити землю від хімічних забруднювачів можна за допомогою спеціальних сорбентів. Ще один спосіб — залишити землю в спокої й почекати, поки нафтопродукти розщепляться самі. Але засипати глибокі вирви без обробки й висівати на цих площах культури — небезпечно. Не вдається також зняти заражений ґрунт і вивезти за межі господарств, тому що в Україні наразі немає спеціальних полігонів, де можна було б таку землю безпечно захоронити.

Ставки допоможуть ґрунтам?

Війна змусила фахівців шукати й інноваційні способи відновлення сільськогосподарських земель. Скажімо, вчені ГО «Українське товариство ґрунтознавців та агрохіміків» за підтримки Програми USAID AGPO розробили метод покращення стану ґрунтів завдяки використанню мулу. Ідея досить проста і цілком економічна. Сьогодні в Україні є понад 40 тисяч ставків, у яких щороку накопичується до 60 мільйонів донних відкладень. Вони цінні тим, що містять азот, фосфор, калій, мікроелементи та інші речовини, які необхідні для удобрення ґрунтів. Водночас для здорового функціонування самих водоймищ теж необхідна чистка, тому розроблений проєкт дозволяє вирішити одразу дві проблеми — відновлення земель і покращення екологічного стану водних ресурсів.

Аби застосувати нову технологію на практиці, науковці вивчили досвід іноземних країн, а також провели низку досліджень та лабораторних аналізів зразків мулу, відібраного у рибогосподарських водоймах Волинської та Харківської областей.

«Дослідження показали, що за вмістом основних елементів удобрення донні відкладення не поступаються, а подекуди переважають за своїми показниками органічні добрива, — розповів журналу «Агроном»

Зрешечена земля Ізюмщини.
Фото Maxar Technologies. Welp.Вирви на полях самі нікуди не зникнуть.
Фото з сайту «Екодія».

професор Євген Скрильчик. — Наприклад, загальна сума азоту, фосфору та калію, що можуть надійти до ґрунту з однією тонною сухих донних відкладень, відібраних у ставку Волинської області, коливається від 14,5 до 29,5 кг, тоді як з однією тонною гною ВРХ з вологістю 75% надходить 13,5 кг».

За словами вченого, ставокний мул можна застосовувати для рекультивациі всіх видів ґрунтів, структурної меліорації земель, а також для виробництва органічних та органомінеральних добрив. Головне при цьому — контролювати їхню якість за токсикологічними показниками.

Нині вже триває робота над розробкою змін та доповнень до законодавчих і нормативно-правових актів. Запропонована науковцями технологія згодиться не лише для відновлення пошкоджених війною угідь, а й для 20 мільйонів гектарів полів, що потребують відновлення ґрунтового покриву. Потенційний еколого-економічний ефект цього рішення для держави становить 22,4-26,1 млрд грн.

Навіщо це потрібно? За даними науковців, один грам «здорового» ґрунту містить мільярди різних мікроорганізмів, що забезпечує його родючість. Утім на сільськогосподарських полях такі справді якісні ґрунти віднайти складно, адже через нещадну експлуатацію землі чимала кількість корисних мікроорганізмів у ній просто гине. На місці ж, де горить бойова техніка чи вибухає снаряд, ситуація взагалі критична. Отож нова технологія дозволить відновити втрачену природність.

Допомогти вирішити цю проблему може й перевірений часом дідівський спосіб висівання на виснаженому ґрунті багаторічних трав. «Біологічна рекультивація повинна починатися саме з цих рослин, — каже Вадим Соловей. — Вони насичують землю азотом і продукують велику біомасу».

Зі свого боку Інститут мікробіології і вірусології радить аграріям використовувати розроблені в цьому науковому закладі консорціуми мікроорганізмів. Це дасть змогу не лише прискорити відновлення ґрунтів, а й повернутися до вирощування екологічно чистої продукції.

Можливий і варіант, який Мак-

сим Солоха назвав фантастичним. «Ідеться про запуск водної ерозії в тих же глибоких авіаційних кратерах, — каже він. — Ерозія поступово робитиме вирви мілкими, а потім вони відновлюватимуться за допомогою природи. Тобто обсяги уражень настільки великі, що треба робити асиметричну відповідь».

Життя після війни

Аграрії, які не хочуть дослухатися до порад учених, але при цьому мріють продати зібраний із забруднених площ урожай, ризикують залишитися ні з чим. Принаймні європейські ринки для них будуть точно закриті, бо західні вчені вже зараз пильно вивчають ситуацію в аграрному секторі України. Зокрема, вони цікавляться, за якими параметрами погіршуватиметься якість ґрунтів і на що взагалі треба звернути увагу при визначенні якості нашої продукції. Тобто зарубіжні фахівці наперед думають над тим, як захистити свій ринок від зернових культур, вирощених на забруднених війною угіддях.

«Там уже відпрацьовують методологію своїх показників, — каже Максим Солоха. — Наші методи визначення часто не збігаються, оскільки в нас різного рівня обладнання. Наше, на жаль, суттєво нижче. Але проєкти вже йдуть, і станом на зараз ми багато працюємо з американськими та іншими фондами, які нам дуже допомагають у цьому напрямі».

Загалом можна уникнути багатьох проблем, якщо деокуповані і прифронтові громади серйозно поставляться до оцінки ситуації, яка виникла на їхній території. Спокуса вже сьогодні отримати бодай якийсь урожай і заробити кошти може призвести до того, що через 10-20 років місцеві жителі почнуть масово хворіти з нібито невідомої причини. Насправді ж вони просто свого часу знехтували екологічною безпекою й пріоритети безпечні рештки.

На думку вчених, треба вже зараз вести роз'яснювальну роботу в місцевих громадах і намагатися вирішити проблему на державному рівні. Скажімо, сьогодні поки що не відомо, куди звозитимуть матеріали зі зруйнованих вибухівкою будинків. Спеціальних полігонів для їх безпечного захоронення поки що немає. ■

Анатолій СИГАЛОВ

Полювання розпочинається

8 травня 1945 року військові представники Радянського Союзу, Сполучених Штатів Америки, Великої Британії, Франції зібралися у передмісті Берліна Карлсхорсті, аби поставити крапку в кривавому Армагеддоні, який забрав життя 50 мільйонів (!) людей.

Рівно о 16-й, ні на хвилину не запізнившись, до актові зали військово-інженерного училища, де на нього чекали, увійшов один із винуватців Армагеддону фельдмаршал Вільгельм Кейтель. Військовий перекладач зачитав йому, а потім поклав перед ним документ під назвою «Акт про беззастережну капітуляцію Німеччини», в якому, зокрема, зазначалося (дослівно): «Діючи від імені німецького Верховного Головнокомандування, ми даємо згоду на беззастережну капітуляцію всіх німецьких збройних сил — на суходолі, на морі, у повітрі, а також усіх інших збройних формувань, які перебувають під німецьким командуванням».

Підписавши Акт, Кейтель вийшов до місця, де на нього мав чекати «Опель» німецького генерального штабу, який з дозволу окупаційної комендатури привіз Кейтеля сюди, у Карлсхорст. Але від «Опеля» не залишилося й сліду, замість нього на фельдмаршала чекав американський мікроавтобус «Додж», на вікна якого були ґрати. Два дужі американці з військової поліції «мілітер поліс» підхопили Кейтеля і, наче мішок зі сміттям, вкинули всередину «Доджа». І замість того, щоб опинитися у розкішній віллі на березі Ельби, де на нього чекав смачний обід та ямайський ром, Кейтель потрапив в окрему камеру тюрми Шпандау, де його почастили мискою холодної тюремної баланди...

Так розпочалося велике полювання, хронологія якого виглядає наступним чином.

11 травня у Вестфалії американський військовий патруль заарештував одного з організаторів захоплення влади Гітлером Франца Папена.

12 травня підрозділ 7-ї армії США заарештував імперського міністра внутрішніх справ Вільгельма Фріка.

14 травня радянська військова адміністрація заарештувала грос-адмірала Еріха Редера, головнокомандувача військово-морських сил. Увечері того ж дня відбувся арешт першого заступника Геббельса — Ганса Фріче.

16 травня 20-та піхотна дивізія США заарештувала міністра юстиції, генерал-губернатора Польщі Ганса Франка. Того ж дня у французькій зоні окупації було заарештовано колишнього міністра закордонних справ, гауляйтера Богемії та Моравії Константіна фон Нойрата.

17 травня канадці затримали підводний човен, на борту якого перебував Артур Зейсс-Інкварт — гауляйтер Австрії, згодом Нідерландів. Там же переховувався й міністр озброєнь, близький друг Гітлера Альберт Шпеер.

18 травня у Берліні заарештовано колишнього міністра економіки, президента Рейхсбанку Вальтера Функа. Того ж дня у Тіролі (Австрія) було схоплено начальника імперського управління безпеки, друга і соратника Гімmlера — Ернста Кальтенбруннера.

19 травня в Баварських Альпах схопили начальника німецького трудового фронту, начальника інспекції з нагляду за працездатними полоненими Роберта Лея.

20 травня у Фленсбурзі 11-ю англійською армією був заареш-

тований Альфред Розенберг — керівник нацистської партії з питань ідеології та зовнішньої політики, міністр у справах окупованих східних територій.

21 травня у повному складі був заарештований так званий «уряд Карла Денца», який заходився керувати Німеччиною після підписання Акта про капітуляцію.

23 травня США армія США поблизу Верхтесгадена захопила одного з організаторів фашистської партії, ідеолога антисемітизму Юліуса Штрайхера.

5 червня у Тіролі (Австрія) був заарештований «перефарбований» під фермера Бальдур фон Ширах — організатор і керівник «Гітлер'югенда», гауляйтер Відня.

14 червня 21-ша англійська армійська група затримала у Гамбургу Йоахіма фон Ріббентропа — міністра закордонних справ, генерала СС.

21 липня у своїй літній резиденції був заарештований Густав Крупп — промисловець, президент об'єднання німецької промисловості.

А коли союзники заблокували всі шляхи втечі з Берліна, а згодом і з Німеччини — наземні, повітряні, водні, — то динаміка арештів гітлерівців помітно збільшилася: були заарештовані командувач сухопутних військ Вальтер фон Браухіч, начальник генерального штабу Франц Гальдер, генерали Гайнц Гудеріан, Вальтер Варлімонт, Ніколаус фон Фалькенгорст, генерали спецслужб Вальтер Шелленберг, Карл Вольф, Отто Олендорф та інші.

Чому Нюрнберг?

На кінець липня всі головні військові злочинці опинилися в руках союзників, а вже на початку серпня відбулося перше засідання Міжнародного військового трибуналу, створеного згідно з рішенням «Великої трійки» (Рузвельт, Черчилль, Сталін) на Ялтинській конференції (лютий 1945 року). Тож і зібралася судова колегія, призначена урядами країн-союзниць:

— від Радянського Союзу — Іона Никітченко, Олександр Волчков;

— від Сполучених Штатів Америки — Френсіс Біддл, Джон Паркер;

— від Великої Британії — Джеффри Лоуренс, Норман Біркетт;

— від Французької Республіки — Анрі де Вабр, Робер Фалько.

Головою судової колегії обрано лорд-суддю Джеффри Лоуренса (Велика Британія).

Друге не менш важливе питання — де, в якому з міст Німеччини мають відбуватися засідання Міжнародного військового трибуналу?

Радянський комендант Берліна генерал Микола Берзарін наполягав, щоб засідання відбулися у столиці рейху — Берліні, його підтримав комендант рейхстагу полковник Федір Зінченко, який заявив, що за місяць-два військові будівельники приведуть до ладу найбільший із залів рейхстагу, на вікна якого буде встановлено чавунні ґрати...

Американська сторона не погодилася з такою пропозицією, навівши переконливі докази того, щоб не Берлін, а інше німецьке місто — Нюрнберг — стало триумфом Адольфа Гітлера, його партії, його кривавого режиму. Не Берлін, а Нюрнберг було обрано партійною столицею нацистів, тут вони приймали расистські закони, які потім було названо нюрнберзькими. У цьому місті щорічно проходили нацистські партійні з'їзди, тут із розмахом і помпою

ІСТОРИЧНІ ПАРАЛЕЛІ

Нюрнберг

Повчальний урок для рашистських військових злочинців

Нюрнберг. Міжнародний трибунал.
Фото з архіву автора.

Р. Руденко

святкували захоплення чужих земель, тут постійно виступали Гітлер і декілька рейхслайтерів, і виступи ці закінчувалися вигуками натовпу: «Один народ — один рейх — один фюрер», а також хоромним співом нацистського гімну «Німеччина — понад усе» і таким популярним у німців «Гімном ненависті».

І то не все. На знаменитому нюрнберзькому стадіоні Гітлер приймав нескінченні військові паради, напучуючи вермахт, есесівців, «Гітлер'югенд» на захоплення чужих земель і знищення цілих народів. І Нюрнберг здригався від тупотіння тисяч підкованих чобіт, а вечорами колони фашуючих молодиків із дикими вигуками проходили вулицями міста...

Американці довели: з політичної, психологічної, пропагандистської точок зору містом розташування Міжнародного військового трибуналу має бути саме Нюрнберг. І головне: нехай майбутні фюрери — хоч би в якій точці світу вони з'явилися — побачать, що туди, де вони триумфують, прийде невідворотна розплата, а тим, хто розносить по світу смерть, не уникнути смерті.

Переважає більшість суддів, за винятком делегованих від СРСР, місцем проведення судових слухань обрала Нюрнберг.

Головний обвинувач — українець

20 листопада 1945 року о десятій годині за місцевим часом розпочалося перше засідання Міжнародного військового трибуналу. Головуючий — лорд-суддя Джеффри Лоуренс — представив підсудним, представникам преси, присутнім у залі (від України там були Олександр Довженко, Юрій

Яновський, Ярослав Галан, киянин Ілля Еренбург) головних обвинувачів, призначених урядами країн-союзниць:

— від Радянського Союзу — Роман Руденко, державний радник юстиції 2-го класу, генерал-лейтенант;

— від Сполучених Штатів Америки — Роберт Джексон, член Верховного суду США, юрист і державний діяч;

— від Великої Британії — Хартлі Шоукросс, постійний представник Великої Британії в ООН, юрист і політичний діяч;

— від Французької Республіки — Франсуа де Ментон, міністр юстиції Франції, професор політичної економії.

Нас не може не зацікавити той факт, що головним обвинувачем від Радянського Союзу був призначений етнічний українець... Цікаво і те, що сюди, у Нюрнберг, він приїхав, перебуваючи на посаді генерального прокурора УРСР.

Роман Андрійович Руденко народився 7 серпня 1907 року в селі Носівка Ніжинського повіту Чернігівської губернії у козацькій родині Андрія Григоровича та Наталі Омелянівни Руденків. Початкову освіту здобув у рідному селі, середню — в Ніжині. І дуже здивував усіх, коли став студентом Харківського юридичного інституту. Навчався наполегливо й завзято і по закінченні другого курсу (1929 рік) отримав посаду слідчого Чернігівської окружної прокуратури, йому виповнилося 22 роки.

Згодом він закінчив Харківський юридичний інститут, а коли став випускником Московської академії правових наук — отримав посаду заступника генерального прокурора України, а з 1944 року став генеральним прокурором УРСР.

Тож коли по війні обговорювали, кого саме призначити Генеральним обвинувачем від СРСР на Міжнародному військовому трибуналі, перший секретар українського ЦК Микита Хрущов у присутності Сталіна запропонував кандидатуру генерального прокурора України Романа Ру-

денка — виходячи з того, що Україна була повністю окупована ворогом, а український генеральний прокурор мав безліч доказів кричущих злочинів окупантів на українській землі.

Коли військовий літак із Руденком на борту приземлився на дивом уцілілому берлінському аеродромі «Шенефельд», до Романа Андрійовича підбіг високий сержант міцної статури:

— Товаришу генерал, ваш особистий охоронець Йосиф Гофман.

— Охоронець? — перепитав Руденко, — а хто вас призначив?

— Мене викликав начальник особового відділу нашого 271-го гвардійського стрілецького полку, який після взяття Берліна передислокувався у Дрезден, і заявив: ви призначаєтесь особистим охоронцем головного обвинувача від СРСР генерала Руденка. І підкреслив: за життя людини, яку вам доручено охороняти, відповідаєте головою, тож маєте супроводжувати її всюди — як у Палаці юстиції, де засідатиме трибунал, так і за його межами...

Руденко зрозумів, що незнайомий йому начальник особливого відділу врахував фізичні дані сержанта: високий зріст, міцну статуру і, очевидно, неабияку силу.

Поки закрита «емка» йшла розбитим автобаном на Нюрнберг, Руденко попросив сержанта розповісти про себе, мовляв, я маю знати все про людину, яка охоронятиме мене. Сержант зрозумів це і розповів охоче: народився в українському Миколаєві, по закінченню школи вступив до Сімферопольського кулементно-мінометного училища. Навчання в училищі було у розпалі, аж тут війна...

Воювати з фашистами почав, якщо докладно, у 9-й стрілецькій роті 3-го батальйону 271-го гвардійського полку 8-ї гвардійської армії. Там, як і всіюди, зважили на його сильні руки, високий зріст і влітку 1943 року призначили розвідником — командиром взводу розвідки...

— Досить, — зупинив його Руденко й зрозумів, що на розвідника з бойовим досвідом можна покластися.

ІСТОРИЧНІ ПАРАЛЕЛІ

предтеча Гааги

Близько, але на дистанції

Постать Романа Андрійовича Руденка завжди цікавила українську юридичну спільноту, а найперше — студентів-правників. Із сухих анкетних даних енциклопедій і довідників мало що можна було зрозуміти.

Але була в Україні одна-однісінька людина, яка знала про Руденка все, бо охороняти головного обвинувача, а отже спостерігати за ним, було службовим обов'язком цієї людини. А щоб почути її розповідь, треба перенестися з далекого 1946 року в наш час, — 9 вересня 2006 року з нагоди 60-річчя Нюрнберзького процесу з лекцією «Нюрнберг застерігає» перед слухачами й викладачами Київської юридичної академії виступив ветеран Другої світової війни полковник Йосиф Давидович Гофман. У двогодинній лекції він розповів багато цікавого про перебіг засідань Міжнародного військового трибуналу, в тому числі й про те, що відбувалося за його лаштунками. Як і очікувалося, докладно зупинився на особистості Романа Андрійовича Руденка:

— Фаховий принциповий юрист, від природи наділений почуттям гумору, жвавий співрозмовник, він імпував усім партнерам, з якими працював, а це американці, англійці, французи. Й усі вони проймалися до нього почуттям глибокої поваги і навіть симпатії, а це полегшувало спільну роботу.

До мене він ставився, я б сказав, по-батьківськи, розумів, що я — при виконанні покладених на мене обов'язків, нерідко казав, вказуючи на мене: «Він працює навіть тоді, коли я відпочиваю». Нерідко й мене «гнав» на відпочинок, коли ж я заперечував, він казав: «Мої вказівки мають виконуватися навіть і тоді, коли їх неможливо виконати».

Про тактовність цієї людини свідчить і такий факт: коли йому треба було кудись піти, він запитував мене: «Ви не бажаєте прогулятися?».

Тут треба внести уточнення: йшлося не про те, щоб я склав йому компанію, справа в тім, що Роман Андрійович не повинен був виходити з дому або з кабінету один, без мого супроводу, і він знав про це, тож я супроводжував його на процес і з процесу, а також у службові поїздки і навіть у години відпочинку, а їх було небагато. І прошу не сумніватися: якби треба було прикрити Романа Андрійовича своїм тілом, я б ні на мить не вагався: зважаючи на його роль у Нюрнберзькому процесі, його життя вартувало значно більше мого...

З приємністю відзначаю, що у нас із ним не було конфліктних ситуацій, але нехай у вас не складається враження, що ми з генералом Руденком були нерозлучними друзями. Ні, цього не було, дистанція між нами існувала і дотримувалася завжди й в усьому.

По закінченні Нюрнберзького процесу Роман Андрійович потис мені руку, обійняв за плечі. І я повернувся до своєї частини, де мене тут же запросив командир нашого 271-го полку: «Стосовно вас мені дзвонив генерал Руденко, просив надати вам відпустку. Наказ щодо цього я вже підписав,

тож їдьте до батьків, два місяці у вашому розпорядженні».

Повірте, таке не забувається.

Про злочини — вголос

У розпорядженні обвинувачення були сотні тонн нацистської документації, у тому числі й секретної, тисячі кілометрів кіноматеріалів, безліч світлин, які навіть неможливо порахувати. Аби хоча б побіжно переглянути все це, знадобилися б роки й роки. Що ж робити?

І Роман Андрійович вирішує: вся вилучена документація не може замінити свідчень людей, які на собі відчули весь жах нацистських злочинів і могли б дати суду особисті свідчення, немало цінного можуть засвідчити й ті, хто результати цих злочинів бачив на власні очі...

І це був єдиний вихід зі становища, що склалося.

Очільники судової гілки трибуналу (лорд-суддя Джефрі Лоуренс і його заступник Норман Біркетт — обидва англійці) схвалили пропозицію головного обвинувача. Але виникла інша складність: через розбиті залізничні колії й понівечені автошляхи далеко не всі, кого запросив Руденко, змогли дістатися Нюрнберга. Заслухаймо ж тих, хто прибув і отримав слово...

Олександр Довженко, український кінорежисер:

— Хижі виродки, які на лаві підсудних зайняли нарешті уготоване для них місце, знищили мою матір — Україну. Панове судді, Україна поруйнована і пограбована, як ні одна країна у світі, поруйновані і пограбовані всі міста, у нас немає ні шкіл, ні інститутів, ні музеїв, ні бібліотек. Загинули наші історичні архіви, загинуло малярство, скульптура, поруйновані всі гості, шляхи, розорене народне господарство, розв'язана ними війна понижала й побила людей, повішала, вцілілих зігнала у неволю. У нас майже немає вчених, обмаль митців.

Страшні діла, як бачите, принесли ці виродки на Україну. Страшні діла. А зараз, уже в мирний час, скільки людей помре ще від голоду, від ран та хвороб — одному Богу відомо. Отака вселенська біда впала на мою нещасну Україну...

Аби бути більш переконливим, пошлюся на цифри: новітні варвари зруйнували й спалили 714 міст і міських селищ, 28 тисяч сіл, зруйнували 16 тисяч 150 промислових підприємств, заповдіями ними збитки становлять 285 мільярдів карбованців. Але ж за цей не біблейський, а штучно створений ними Армагеддон вони мають відповісти: від імені українців, які вцілили й які померли я вимагаю для катів найсуворішого покарання. Кров за кров, смерть за смерть!

Саркис Мартиросян, військовий комендант Києва, генерал-лейтенант:

— Чотири роки тому — 19 вересня 1941 року — німецькі війська окупували Київ, і вже за кілька днів у Київ прибув поплічник Гімлера Адольф Ейхман.

Зібравши найвищих чинів СС та жандармерії — Ебергарда, Радомські, Блобеля, він «проконсультував» їх так, що за кілька днів в урочищі Бабин Яр на околиці

Києва оглушливо заторохкотіли кулемети. Розстрілювали всіх, але найбільше — євреїв. Панове судді, вони стріляли по беззахисних людях, і вже за кілька днів Бабин Яр був завалений трупами жінок, дітей, літніх людей...

Два роки тому, 6 листопада 1943 року, війська 1-го Українського фронту звільнили Київ. І дуже скоро до комендатури почали приходити вцілілі кияни. Вони не скаржилися на відсутність води, хліба, медикаментів, на те, що немає зв'язку і не працює міський транспорт — кожен з них вважав своїм обов'язком розповісти про криваві злочини гітлерівців, бо ці люди стали свідками кричущих злочинів. Ми зрозуміли, що їхні покази — то доказова база для Суду Народів, відтак їхні свідчення треба було задокументувати. Ми встановили столи, обладнані письмовим приладдям, і люди усе, що бачили, викладали у письмовій формі. Під кожним таким свідченням стоїть підпис очевидця розбірливо — прізвище, а також дата.

Якщо ж людина була неосвічена або знесилена, або перебувала у літньому віці, офіцери комендатури записували свідчення таких людей з приміткою: «З моїх слів записано правильно». А нижче людина ставила свій підпис.

Я передаю суду два мішки таких заяв, але на деякі хочу звернути вашу увагу.

«Як і всі, хто живуть на Подолі, я на власні очі бачила, як уже на другий-третій день після німецького вторгнення по Дніпру пливли роздуті трупи старих і дітей, жінок. У п'ятницю, 26-го, та суботу 27 вересня євреї, які пішли до синагоги, зникли. Мої сусіди — старі Шнейдер, Розенблат зі своїми дружинами — з синагоги додому не повернулися. Пізніше я бачила їхні трупи у Дніпрі.

У подальшому німецькі автоматники оточували синагоги і виводили звідти всіх, хто прийшов помолитися. В результаті у тих місцях Києва, що виходили до Дніпра, течія прибивала до берега і прочан, і різні молитовні предмети».

«На світанку 29 вересня київські євреї з різних кінців міста повільно рухалися по вулицях у бік єврейського кладовища, що на Лук'янівці. Підтримуючи одне одного, йшли старі — чоловіки й жінки, матері несли малюків на руках або ж везли їх у візках, старші діти пленталися поруч із батьками.

Люди йшли з ящиками, згортками, валізами, адже всі вони вірили, що їх вивозять зі столиці до провінційних міст.

Це було тяжке видовище: літніх людей, знесилених і блідих, вели під руки онуки, паралізовані і хворих несли на ношах, ковдрах і навіть на простирадлах».

«Людські натовпи безперервним потоком ішли вулицею Мельникова, а на тротуарах стояли німецькі патрулі. Впритул наблизившись до тих, що стояли попереду, натовпи суцільними потоками стікалися з різних боків, і тривало це з раннього ранку й до самої ночі.

Тисячі людей повільно рухалися бруківкою, і важко, навіть неможливо було перейти з одного боку вулиці на інший, а за перехід на прилеглу вулицю

— розстріл на місці.

Ця скорботна хода тривала три дні й три ночі. Люди йшли і йшли, зрідка зупинялися, без зайвих слів обіймалися, прощалися, молилися, бо розуміли все».

«Навулиці смерті — Мельникова — наче потоки в річку вливалися натовпи з Павлівської, Дмитрівської, Володарського, Некрасівської, а далі, вже в кінці Мельникова, випалена пустеля, де на людей чекали голі пагорби, круті глибокі провалия — Бабин Яр...

Німці змушували людей роздягатися догола — усіх без винятку — і дівчат, і жінок, і дітей, і старих, їхній одяг збирали до купи, ретельно складали. У голих людей, здебільшого жінок, зривали з пальців персні, обручки і будь-які інші прикраси. Потім приречених групами по 30-40 осіб ставили на край бездонного провалля й розстрілювали. Тіла падали в урвище.

Маленьких дітей зіштовхували в яр живими, а дорослі, наближаючись до місця страти, втрачали розум».

«Життя в Києві ставало все нестерпнішим. Розправившись з євреями, німці претворилися на озброєних грабіжників: на Бессарабській площі вони грабували магазини і сам ринок, тих же, хто чинив спротив, жорстоко били й відвозили кудись на вантажівках.

Я бачила, як на вулиці Леніна біля магазину «Хліб», поруч з яким була ще й водозабірна колонка, зупинився бортовий автомобіль з есесівцями. Фельдфебель через перекладача роз'яснив, що в Бабиному Яру загинули євреї з Подолу, але ж багато з них живуть у центрі міста. Якщо ви не вкажете домівки євреїв, ані хліб, ані вода відпускатися не будуть...

Усі молячи. Тоді німці похапали молодих жінок, як було сказано — «у заручники», і більше ніхто з них назад не повернувся».

Симон Візенталь, в'язень нацистських концтаборів:

— 30 червня 1941 року німецькі війська ввійшли у Львів, а вже 3 липня мене схопили просто на вулиці. Кинули у вантажівку, привезли в тюрму «Бригідки», на подвір'ї якої розстрілювали людей, у тому числі жінок, дітей, старих і немічних. Я підготувався до неминучої смерті, але з Берліна надійшов наказ: працездатних чоловіків не розстрілювати, а використовувати на потрібних рейху роботах. І тут же нас, шістдесят чоловіків, кинули на облаштування Янівського концтабору, на який перетворили вулицю Янівську.

Раніше тут мешкало 25 тисяч осіб, а скільки німці хапали всіх, то зараз цей район мав прийняти 136 тисяч в'язнів, переважно євреїв.

Панове судді, раби середньовіччя не знали таких знущань, яких зазнали ми, вцілілі в'язні концтабору. Подивіться на мене: при зрості 1 метр 80 сантиметрів я важу 44 кілограми і без сторонньої допомоги пересуватися не можу. Але я можу назвати катів, які знущалися не лише над в'язнями, а й над усіма львів'янами: генерал-губернатор Франк, генерали СС Ренц, Раш, Роткірх, Ляш, Вехтер, Катцман, начальники жандармерії Ульріх, Шенгард, офіцери орткомендатури Манфред, Сіллер, Фішер, Моценбергер, Гжимек, Вільгауз, Варцок. За два роки окупації нашого краю вони знищили 700 тисяч галичан. Це страшна, дуже страшна цифра.

Страшне і те, що названі кати не визнають своєї провини, ствер-

джуючи, що вони лише слухняні солдати й виконували накази тих мерзотників, яких ми бачимо на лаві підсудних. Тож від імені семиста тисяч закатованих ними я прошу, я благаю вас: ніякої пощадки катам! Вони принесли в Україну смерть, то тільки власною смертю можуть спокутувати свою провину...

Тих добили, і цих доб'ємо

Читаю й перечитую покази свідків від України, і мене не полишає відчуття: те, що фашисти вчинили 83 роки тому, один до одного повторили рашисти в наш час:

* 22 червня 1941 року раптово, без оголошення війни, фашисти вдерлися до західних областей України. 24 лютого 2022 року так само раптово, без оголошення війни, рашисти вдерлися у східні та південні області України. Їхня теза — «спеціальна воєнна операція» — брехня й лицемірство, вони розв'язали повномасштабну війну, в якій задіяли авіацію, ракети, танки, артилерію, бойові кораблі.

* Тікаючи з України, фашисти залишили по собі 714 зруйнованих міст і міських селищ. Саме з цього — з руйнування впорядкованих українських міст — рашисти розпочали цю криваву війну, візитівкою якої стали руїни Маріуполя, Мелітополя, Харкова, Кривоного, Куп'янська, Костянтинівки, Нікополя, Ірпня, Бородянки, Бучі, Бахмута, Авдіївки та інших.

* Фашисти вивозили з України наших дівчат та хлопчиків-підлітків, рашисти пішли далі — почали масово вивозити з України дітей, дорослим силоміць вручили російські паспорти, чоловіків тут же призвали у свою армію. Усіх незгодних виселяли у віддалені регіони росії.

* Залишаючи нашу землю, фашисти підірвали гордість України — легендарний Дніпрогес. Наслідуючи цей «приклад», рашисти цілеспрямовано нищили енергетичні об'єкти України, залишаючи пологові будинки й лікарні, дитячі садки й школи без тепла й світла. Апофеозом цього варварства став підлив Каховської ГЕС на Херсонщині, що спричинив екологічну катастрофу.

* Заволодавши територію України, фашистські агресори перетворилися на грабіжників: вивозили добірне українське зерно, грабували музеї, нищили українську культуру. Їхні рашистські послідовники пішли далі: викравши зерно з тимчасово окупованих українських територій, вони почали кидати ракети на портові термінали (елеватори) в Миколаєві, Одесі, Чорноморську, дунайських портах Ізмаїлі та Рені. Потім стали громити українську культуру: повивозили культурні цінності із захоплених міст, зруйнували історичний центр Одеси, а також Свято-Преображенський собор — обидва внесені ЮНЕСКО до всесвітньої культурної спадщини; зруйнували Маріупольський драматичний театр, забрали життя людей, які там ховалися в очікуванні «зеленого коридору».

* І головне: якщо вже рашисти в усьому наслідують своїх попередників, вони не можуть не знати, що ганебний шлях фашистів закінчився на лаві підсудних Міжнародного воєнного трибуналу в Нюрнберзі: за вчинені криваві злочини дванадцять ватажків рейху було повішено.

А для нинішніх убивць і катів буде свій Нюрнберг на ім'я Гаага. Лава підсудних там широка, місце вистачить усім. І головним обвинувачем там буде не один українець Роман Руденко, а весь український народ. ■

НАЦІЯ

Два гетьмани

Іван Мазепа і Пилип Орлик є прикладом взаєморозуміння у протистоянні московії

Наталія ДРОБЯЗКО, історик

Національного заповідника «Гетьманська столиця»

Відносини Івана Мазепи та Пилипа Орлика можуть стати прикладом єдності, взаєморозуміння, вірності, що було і є надзвичайно важливим у боротьбі з нашим одвічним ворогом. Як формувались ці взаємини та які є документальні підтвердження цьому?

Посада рівня сучасного керівника уряду з обов'язками міністра закордонних справ

Упродовж десятиріччя найпотаємніші справи державної ваги гетьман довіряв молодому, кмітливому, добре освіченому і надійному Пилипу Орлику. Припускаємо, що Іван Мазепа зміг замінити йому батька, якого Пилип Орлик втратив у ранньому дитинстві, тому дослухався до всіх настанов поважного гетьмана. Тим часом гетьман в особі Пилипа Орлика знайшов собі сина, який розділяв його політичні думки. Як зазначав український учений-історик Микола Василенко на початку ХХ століття: «Орлик зробив при дворі гетьмана нечувано швидко кар'єру, ставши згодом довіреною особою Мазепи. Кар'єра була зроблена не пролазицтвом, чи за чиєюсь протекцією, а завдячуючи своєму розуму, енергії, таланту, освіченості, які завжди його відзначали, і в подальшому послужили основою для його вибору на гетьмана».

До 285-ї річниці від дня народження гетьмана Івана Мазепи ми спробуємо навести переконливі факти їхньої дружби, поваги та підтримки, а найголовніше — вірного служіння українському народу.

Перший знак пошани Пилип Орлик висловив гетьману ще до особистого знайомства — через панегирик Alcides rossyiski, який написав у 1695 році під час служби консисторським писарем у канцелярії київського митрополита Варлаама Ясинського. Приводом для написання похвальної промови, очевидно, став 8-річний ювілей гетьманування Івана Мазепи, адже у творі Пилип Орлик називає його «булавоводним Алкідом» та «захисником людності від невірних напасників». Твір написаний польською мовою та виданий окремою книгою у Вільно. На жаль, не збереглася інформація про те, хто і коли підніс цей панегирик гетьману та де він зберігається нині. В сучасних історичних колах він став відомим з праці Валерія Шевчука «Просвічений володар: Іван Мазепа як будівничий Козацької держави і як літературний герой».

Пилип Орлик іще під час навчання у Києво-Могилянській академії потоваришував із племінником гетьмана Іваном Обидовським. У 1698 році він написав панегирик, присвячений шлюбу Івана Обидовського з Ганною Кочубей під назвою *Nipromenes Sarmacki*. Він був надрукований у Києво-Печерській лаврі. Один примірник до сьогодні зберігається в бібліотеці Люблінського католицького університету (Польща).

Вінчання молодят проходило в Троїцькому соборі гетьманської столиці в січні 1698 року. Саме тут зустрівся і познайомився з Іваном Мазепою. Цей перший візит до Батурина докорінно змінив життя Пилипа Орлика.

І вже наприкінці 1699-го на запрошення гетьмана, який велику увагу приділяв формуванню в Батурині української політичної еліти, Пилип Орлик разом з дружиною Ганною (до речі, з нею він познайомився на згаданому весіллі) і новонародженою донькою Анастасією переїхали жити до Батурина.

Завдяки своїм інтелектуальним здібностям Пилип Орлик швидко піднімався кар'єрними сходами: канцелярист (1699); старший канцелярист Генеральної військової канцелярії (1700); реєнт Генеральної військової канцелярії (1702), генеральний писар (1707). Його посадовими обов'язками було ведення справ гетьманського уряду, зберігання військової печатки, офіційне та таємне листування від імені гетьмана, міжнародні перемовини. Нині ми назвали б його керівником уряду з обов'язками міністра закордонних справ.

«Договори і Постановлення прав і вольностей» і «Перехрестя: Швеція—Україна»

Важливо підкреслити, що за короткий час Пилип Орлик стає довіреною особою та головним помічником гетьмана. Їхню дружбу підтверджує сам Пилип Орлик в листі до Стефана Яворського (1721) та «Діаріуші подорожньому» (1720—1734). З листа дізнаємося про взаємну присягу вірності у вересні 1707 року: «Мазепа поцілував хреста із животворящим деревом, що лежав перед ним. А до мене повернувшись, сказав такі слова: «Покладаюся я на тебе кріпко і сподіваюся, що ані совість твоя, ані цнота, ані поштивість, ані вроджена кров шляхетська, не допустить тобі, аби мене, пана й благодійника свого, зрадив, однак для ліпшої надії, щоб я до твоєї вірності найменшого не мав сумніву, як я присягнув, так і ти присягни мені перед тим таки розп'яттям на животворящим дереві Христовім, що мені дотримавши вірності своєї та секрету». У чому я наказ його, Мазепи, виконував, який мені із вуст своїх мовив, так я, словам його послідував, присягнув і хрест святий в руках його поцілував».

Пилип Орлик повністю поділяв погляди Івана Мазепи щодо незалежності гетьманської держави. І цю присягу та вірність спільній справі, попри тяжкі перешкоди, необхідність розлуки з родиною, про-

Іван Мазепа та Пилип Орлик у гетьманському будинку на Цитаделі Батуринської фортеці. Воскові наукові реконструкції.

Фото надане Національним заповідником «Гетьманська столиця».

ніс через усе життя.

Після смерті Івана Мазепи Пилип Орлик оформив ідею правової держави, яка зароджувалась у Батурині в близькому гетьманському оточенні, в офіційний документ. «Договори і Постановлення прав і вольностей Війська Запорозького» стали першою українською Конституцією, яку схвалила козацька старшина та шведський король Карл XII 5 квітня 1710 року.

У преамбулі Пилип Орлик зазначав: «Коли вже зовсім недавно, за гетьманства славної пам'яті небіжчика Яснотельможного Івана Мазепи, держава московська, бажаючи остаточно здійснити свій злий намір... бажала неодмінно козаків на регулярне військо перетворити, міста до краю свого відібрати, права та вольності військової зламати, Військо Запорізьке Низове викоренити, й ім'я те навіки стерти, про що були й нині є очевидні докази та починання; тоді вищезазначаний славної пам'яті Гетьман Яснотельможний Іван Мазепа, рухомий правдивою ревністю за цілісність Вітчизни, прав та вольностей військових, і прагнучи сердечним бажанням за днів гетьманського свого панування бачити, а по смерті своїй для вічної пам'яті імені свого залишити ту ж Вітчизну, милу Матку нашу не тільки в непорушних, але й у розширених та примножених вольностях квігучу та у достатках перебуваючу...».

Латиномовна Конституція до наших днів збереглася у Національному архіві Швеції. На сьогодні вона є центральним експонатом шведсько-української виставки «Перехрестя: Швеція—Україна (1000 років)», яка представлена у Музеї шведської армії (Стокгольм) як потужний проєкт підтримки нашої країни.

З «Діаріуша подорожнього», який Пилип Орлик писав, перебуваючи під протекцією султана Османської імперії Ахмеда III в Салоніках (сучасна Греція), нам відомо і про родинно-духовні зв'язки. Іван Мазепа двічі став хрещеним батьком для дітей Пилипа Орлика.

У 1702 році гетьман разом з Любов'ю Кочубей у батуринському Миколаївському соборі хрестив старшого сина родини

Орликів, Григорія. А в 1707-му Іван Мазепа разом з Ганною Обидовською стали хрещеними батьками для доньки Варвари.

Відомо, що хресна посвідка Григорія Орлика зберігається у приватному архіві замку Дентевіль (Франція). У 2023 році історики заповідника у Центральному державному історичному архіві м. Львова віднайшли «Об'яту відпису метрики хрещення сина Ганни Орлик Григорія від 24 січня 1752 р.», яка й надає цій посвідці юридичної сили.

З часом саме Григорій Орлик продовжив справи Івана Мазепи і Пилипа Орлика, гідно представляв українські питання у Європі. Він сформував розуміння ситуації королем Франції, Людовик XV у червні 1761 року зауважив: «Маю підстави думати, що дозволити росіянам заволідити Україною, (...) означатиме взяти участь у справжній несправедливості».

Відкладений через війну проєкт

Перебуваючи в еміграції під постійним московським переслідуванням, Пилип Орлик, попри виклики, вшановував пам'ять Івана Мазепи. У записі «Діаріуша подорожнього» від 21 вересня 1724 р. (за старим стилем) знаходимо: «У понеділок, у день той, коли небіжчик Мазепа гетьман помер у Бендерах року 1709, вислухав за душу його на засаді шлюбівання службу Богу і замовив на відпочинок від земних речей збір підставових молитов заупокійних, якому нехай пан Бог з великою милосердя свого відпустить усі гріхи». У записі за листопад того ж року, після зустрічі з українським ченцем і розвідавши політичну ситуацію, Пилип Орлик записує до щоденника: «Москва в Україні усім править і всю її собі підпорядкувала, оте загалом все те зараз діється, що небіжчик Мазепа прорікав».

Важливо зазначити, що «Діаріуш подорожній» зберігається в архіві міністерства закордонних справ Франції. З нагоди 350-ї річниці від дня народження Пилипа Орлика історики Національного заповідника «Гетьманська столиця» працювали над реалізацією міжнародного виставкового проєкту — вперше представити в Україні єдиний рукописний гетьманський щоденник.

Нашу ініціативу підтримав міністр закордонних справ Дмитро Кулеба й він навіть досяг домовленості з міністром закордонних справ Франції Жан-Івом Ле Дріаном про експонування «Діаріуша подорожнього» у Батурині в палаці гетьмана Кирила Розумовського. Війна відклала реалізацію цього проєкту.

Українська земля й донині зберігає «свідків» життя видатних українських державних діячів у Батурині. Під час археологічних досліджень єдиної відомої садиби Пилипа Орлика в Батурині було виявлено кахлі з родинним гербом господаря та гетьмана Івана Мазепи.

Археолог Юрій Ситий вважає: «Пилип Орлик оздобив печі власного будинку своїм родинним гербом, а також гербом Івана Мазепи, щоб показати рейментаря, котрому він служить». Великою честю для нас є представлення з фондів колекції Національного заповідника «Гетьманська столиця» кахлі з родинним гербом Орликів «Новина» на виставці «Перехрестя: Швеція—Україна (1000 років)». Символічно, що поряд з кахлю розміщена гетьманська булава Пилипа Орлика з колекції Публічної бібліотеки м. Лінчепінг (Швеція). Сміливо можемо припустити, що це булава Івана Мазепи, яку успадкував Пилип Орлик.

Народна мудрість говорить: «Дружба — це велика сила, що дарує людині підтримку. Здобути справжнього друга — це все одно що віднайти скарб». Гетьман Іван Мазепа віднайшов такий скарб в особі Пилипа Орлика, який гідно продовжив його справу, звільнення козацької нації з-під російського ярма.

Якщо хочете дізнатися більше про життєву дорогу відомих українських керманічів, завітайте до гетьманського Батурина, де відроджується правдива історична пам'ять. А всім, хто може побувати у Стокгольмі, рекомендуємо відвідати масштабну шведсько-українську виставку унікальних артефактів нашої історії в Музеї шведської армії, яка діятиме до лютого 2025 року. На цій виставці представлені рідкісні історичні артефакти як з Швеції, так і з України, що простягаються від вікінгів до сучасної російсько-української війни. ■

Вікторія КОВАЛЬОВА

Трохи думок про яскраві гасла реформи корпоративного управління Укроборонпрому, прозорість призначень та мантру «повернемо всіх біженців».

Я дивом евакуювалася з Ірпеня на початку березня 2022 року. Під час його окупації 19 березня внаслідок артилерійського обстрілу військовими РФ мій приватний будинок був зруйнований і не підлягає відновленню. Тимчасовий прихисток від війни знайшла в Німеччині у місті Борна недалеко від Лейпцига. Тут мені надали соціальне житло.

На держпідприємстві (далі — ДП) «Антонов», де з вересня 2016 року обіймала посаду головного редактора однойменної газети, під час моєї відпустки без збереження зарплати на період дії воєнного стану мою посаду у відділі інформаційних комунікацій з 16 вересня 2023 року виключили зі штатного розпису. Зроблено це згідно з минулорічними наказами «Антонова» №8597к від 7 вересня і №8765к від 12 вересня. Адміністративних і дисциплінарних претензій до роботи редакції не було. Про скорочення не попередили.

Одна газета — два редактори

Спочатку попросили надіслати резюме. «Нові керівники реформують відділ інформаційних комунікацій і проводять конкурс, який визначить можливість продовження роботи в оновленому підрозділі», — пояснили на роботі. Резюме надіслала 14 вересня.

Мій стаж роботи в журналістиці — понад 30 років. У 2010 році отримала відзнаку «Знак пошани» Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку. Була переможцем конкурсу «Кращий журналіст фондового ринку-2012» за друге місце в номінації «Кращий журналіст друкованого видання», яке проводило Агентство розвитку інфраструктури фондового ринку України. За версією групи «Інвестиційний Капітал Україна» в 2012 році увійшла в ТОП-10 кращих фінансових журналістів України. Нагороджена дипломом Ліги страхових організацій України за внесок у розвиток страхування в Україні. Маю Подяки Центрального комітету Профспілки авіабудівників України і Національної спілки журналістів України.

Коли 28 вересня 2023 року корпоративна газета вийшла за підписом... нового головного редактора — Василя Думана, звернулася до виконавця обов'язків гендиректора ДП «Антонов» Євгена Гаврилова. «Більшість моїх матеріалів про підприємство та літакобудівну галузь друкували у центральній пресі. Тому за рівень моєї роботи мені не соромно. Соромно, що нова команда шанованого мною підприємства руйнує його імідж в моїх очах», — написала я пану Гаврилову.

З жовтня минулого року направила на ім'я Гаврилова дев'ять листів, але на жоден він не відповів особисто. Відповіді чиновників «Антонова» також ним не завізані.

Заступник в. о. гендиректора (з операційної та адміністративної діяльності ДП «Антонов» Віктор Авдєєв, який на той час курирував підрозділ «пресцентр» (між іншим, Авдєєв — заслужений юрист України), листом від 16 листопада 2023 року попередив про моє звільнення з посади. Двічі у листопаді пропонували перелік вакантних посад на восьми аркушах, з яких жодна не відповідає моїй кваліфікації журналіста за спеціальністю «журналістика». Не могла ж я працювати слюсарем з механоскладальних робіт, фрезерувальником або формувальником склопластикових виробів тощо.

Листом від 16 листопада 2023 року держпідприємство інформувало, що в разі відмови від запропонованих вакансій зі мною 17 січня 2024 року розірвуть трудовий договір. Планували звільнити як «фахівця з організації виставок 1 категорії сектору реклами відділу маркетингу та продажів». Але на запит адвоката уточнили, що в повідомленні мала місце... друкарська помилка і посада зазначена помилково.

Робота для своїх

З порушенням своїх трудових прав борюся понад п'ять місяців. Про те, що перебуваю у Німеччині і могла б висвітлювати роботу авіакомпанії «Антонов» у Лейпцигу, де вона нині базується, написала гендиректору Antonov Logistics Salis GmbH Олександру Гриценку. Він вважав таку пропозицію слушною, але Євген Гаврилов його звільнив у середині грудня, тепер цю посаду займає вищезгаданий Віктор Авдєєв. В оформленні службового відраження у Лейпциг (така вимога при дистанційній роботі на держпідприємствах) мені відмовили, тому що перебуваю за межами України.

Будинок демонтували у квітні 2023 року. На фундаменті — одна з картин доньки, що вціліла після пожежі.

Кімната Вікторії після пожежі внаслідок артилерійського обстрілу. Фото з архіву сім'ї Ковальових.

«Рішення про необхідність та доцільність оформлення відраження ухвалює сам роботодавець — підприємець. Тут справа вже в бажанні йти назустріч працівнику», — констатує юрист IBC LEGAL SERVICES Даніл Сербін. Мені натякали, що адміністрація підприємства має всі можливості для мого звільнення (прогули, наприклад). Потім в одному з листів вимагали пояснень, через які поважні причини була відсутня на робочому місці з 16 листопада до 1 грудня 2023 року. Втім звільнення призупинили і наказом надали відпустку без збереження зарплати на час дії воєнного стану до 13 лютого цього року.

Але листом від 6 березня №162/3293-24 проінформували, що адміністрація підприємства не погодилася надання мені відпустки без збереження зарплати. Що у відділі кадрів підприємства відсутні документи, які підтверджують поважність моєї відсутності на роботі з 14 лютого 2024 року. І мені необхідно прибути з 11 березня 2024 року до підприємства у Київ для виконання своїх посадових обов'язків.

Які посадові обов'язки я маю виконувати — залишається загадкою. Неодноразові мої звернення щодо надання посади, яка відповідає кваліфікації журналіста, адміністрація «Антонова» ігнорує.

Преференції на «Антонові» мають наближені до нового менеджменту співробітники. Під гучним гаслом корпора-

КАДРОВА ПОЛІТИКА

Непродумана чистка рядів залишає багато бруду

Як головного редактора корпоративної газети витісняють з «Антонова»

Під час окупації Ірпеня 19 березня 2022 року внаслідок артилерійського обстрілу приватний будинок сім'ї Ковальових, у якому вони прожили 27 років, був зруйнований.

ФАХОВА ДУМКА

Юрист IBC LEGAL SERVICES Даніл Сербін:

— У конкурсі на посаду головного редактора було надано перевагу Василю Думану. При цьому йдеться про те, що, згідно з внутрішніми наказами підприємства, виключено посаду «головний редактор». Це фактично дорівнює ліквідації, що означає неможливість будь-якого працівника обіймати таку посаду в зв'язку з її відсутністю.

Посаду головного редактора виключено ще у вересні, а повідомлено про це працівнику тільки в листопаді, тобто з порушенням вимог закону щодо повідомлення не менш ніж за два місяці до запланованих змін. Проте в період дії воєнного стану повідомляти працівника про зміну істотних умов праці та умов оплати праці потрібно не пізніше їхнього запровадження.

Також законодавством встановлено заборону на звільнення працівника з ініціативи роботодавця, зокрема у період перебування працівника у відпустці. Це правило не поширюється на випадок повної ліквідації підприємства, установи, організації. Журналіст на момент отримання відповідних листів і проведення скорочення перебувала у відпустці за власний рахунок.

Скорочення штату може передбачати як ліквідацію вакансії в цілому, так і зменшення кількості її штатних одиниць. При цьому наразі посаду головного редактора обіймає інша людина. Таким чином, розглянемо дві вірогідні ситуації:

1. Якщо посада головного редактора передбачала дві та більше штатні одиниці працівників за цією посадою. В такому випадку право на залишення на роботі надається працівникам з більш високою кваліфікацією і продуктивністю праці. Зазвичай у такому випадку створюється окрема комісія, яка надає свої висновки, беручи до уваги стаж, досвід тощо.

2. Якщо посада головного редактора була ліквідована, а потім знову внесена у штатний розпис, то, згідно зі ст. 42-2 КЗпП, працівник, з яким розірвано трудовий договір з підстав, передбачених пунктом 1 частини першої статті 40, протягом одного року має право на його укладення в разі поворотного прийняття на роботу, якщо роботодавець проводить прийняття на роботу працівників аналогічної кваліфікації.

вила законні запитання.

Один із ветеранів «Антонова» — Микола Глушко — розповідав, як у жовтні 1957 року повернувся з армії, але через те, що згорів будинок, де він був прописаний, втратив прописку і паспорт. Мав лише військову книжку. «Стою навпроти прохідної і думаю: що ж робити? Йде Олег Костянтинівич Антонов («УМ» про це писала) та питає, що трапилося. Дізнався про мою біду, сказав почекай і дав розпорядження, щоб мене без будь-яких паперів пропускали через прохідну режимного підприємства! А через два з половиною роки добився, щоб мені виділили кімнату в житловому будинку. Так я отримав прописку. Наш керівник допомагав по-батьківськи», — пригадував Микола Юрійович.

Показово, що з 1946 року — дати заснування держпідприємства — і наступні 69 років підприємство мало трьох керівників: Олега Антонова, Петра Балабуєва, Дмитра Ківу. Після включення «Антонова» в концерн «Укроборонпром» у 2015 році (згідно з однією з постанов уряду), тобто за останні дев'ять років, управління літакобудівними підприємствами Укроборонпром змінив сім (!) очільників підприємства! Лише три з них — вихідці з «Антонова». Більшість призначених керівників авіабудування не займалися, команди формували за власними симпатіями. Дітище Януковича від 2010 року народження — Укроборонпром — збережено як зручний спосіб керування матеріальними активами підприємств і працевлаштування наближених осіб. ■

Про державницький і не зовсім стилі керівництва

Інший стиль керівництва був у відомого авіаконструктора і засновника підприємства Олега Антонова. Він не вважав спілкування з пересічними співробітниками другорядною справою. В архіві підприємства зберігається низка листів-звернень до нього від співробітників конструкторського бюро. Наприклад, у 1966 році він відповів на лист молодого спеціаліста, інженера Гриценка. Той був розчарований, що на підприємстві не в усьому дотримуються порядку. Зокрема, поділили ідальню для всіх (третій і четвертий поверхи) і для «своїх» (другий поверх). На що генконструктор зауважив, що в курилках багато чого говорять, але добре, що знайшлася людина, яка поста-

Марина КРИВДА

Коли до кримських татар приходять гості, господарі завжди найперше пригощають їх кавою. «Це як хліб і сіль в українців», — каже голова громадської організації «Алем» Есма Аджієва, яка збрала представників українських медіа, аби представити результати проекту «Сенси, що об'єднують». Його за підтримки Швейцарської конфедерації розпочали ще до широкомасштабної війни і, незважаючи на всі складнощі, що виникли після вторгнення, робота фактично не припинялась. Навпаки, каже пані Есма, відкрита збройна агресія росії ще більше всіх згуртувала, адже нині українці пліч-о-пліч з кримськими татарами виборюють свободу і право вільно жити на власній землі. І від того, наскільки ми будемо єдині, залежатиме наша перемога і подальша відбудова країни. Тож це і є те найголовніше, що об'єднує українців і кримських татар у боротьбі за самоідентичність і право жити на своїй вільній землі.

Хоч насправді йдеться про культурний проект, але це ще одне нагадування про Крим, де живуть кримські татари і які перебувають у тимчасовій окупації. Завдяки «Сенсам, що об'єднують» багатьом вдалося дізнатися про кримськотатарську культуру. До того ж, вважають організатори, було надіслано потужний сигнал підтримки людям у Криму, що не менш важливо. Адже там чекають і вірять, що про них не забули і що їх вважають частиною української політичної нації.

Робота громадської організації і партнерів націлена на те, аби дати кримським татарам шанс і можливість реалізувати свою культуру в рамках глобальної української культури. Проект ГО втілює у співпраці з міністерствами: культури та інформаційної політики, а також освіти і науки. Окрім того, долучаються наукові, освітні, музейні та театральні заклади.

Чотири елементи нематеріальної культурної спадщини кримських татар уже є в Національному переліку, що представляє культуру корінних народів України. Це кавова традиція кримських татар та Агир ава ве Кайтарма — традиційний танець кримських татар. Вони поповнили список тільки минулого 26 лютого. Орьнек

■ ТРАДИЦІЇ

Кава у кримських татар — як наші хліб-сіль

Орнамент Орьнек, танець Агир ава ве Кайтарма і кулінарні традиції нагадують про український Крим

— кримськотатарський орнамент — та знання про нього внесли до списку ще у 2018 році. А практика й культурний контекст приготування чіберек та янтик — традиційних страв кримських татар — з'явилася там минулого, 2023-го, року.

Ба більше, Орьнек 2021 року було включено до Репрезентативного списку нематеріальної культурної спадщини людства (ЮНЕСКО). І в цьому неабияка заслуга ГО «Алем», учасники якого активно і наполегливо просували цю ідею та допомагали втілювати її в життя.

Акім Галімов, автор і ведучий проекту «Реальна історія», зазначив, що основні цінності, що об'єднують українців і кримських татар, — це свобода і відкритість. Росіяни часто поширюють міфи щодо татар як сповідувачів мусульманської релігії — зокрема, що стосуються жінок. Утім варто зазначити, каже Акім, що коли вперше у 1917 році був скликаний курултай кримськотатарського народу, то там мали право обиратися жінки. Тоді ще навіть у Європі жінки не мали таких прав. Тож це вже була держава на принципах рівності й відкритості.

Це дуже важливо знати нині, коли росія продовжує пригноблювати корінний народ Криму, як це вона, власне, робила там і в інші періоди свого правління. Чого варта лише депортація 1944 року, коли кримських татар позбавили батьківщини.

«І саме тому ми так відчуваємо разом з українцями ту несправедливість, яку чинить нині тоталітарна росія, обмежуючи свободу і права людей. Це те найголовніше, що об'єднує нас з українцями», — наголосив Акім Галімов.

Олексій Савченко, провідний науковий співробітник Національного музею історії України і дослідник історії та культури кримських татар, розповів про ще один напрям роботи,

який втілює музей у співпраці з ГО «Алем». Йдеться про виставковий простір «Miras». Спадщина». Там представлена одна з найкрасивіших колекцій кримськотатарських артефактів на материковій частині України, серед яких вишукані оригінальні зразки кримськотатарського ювелірного мистецтва, вишивки та предмети побуту.

«Цією виставкою ми намагаємось започаткувати новий погляд на спадщину корінного народу України — кримських татар — як живу культуру, котра продовжує впливати на взаємини з навколишнім світом. Це речі з різних епох, і вони мають дуже велике значення. Це стала традиція, яка свідчить, що ханат був державою на перехресті доріг і традицій».

Пан Олексій зазначив, що виставку втілювали в період широкомасштабного вторгнення. А завдяки підтримці Швейцарії, яка посприяла у наданні технічних засобів, її можуть відвідувати онлайн. Це нині дуже важливо, адже не всі очі мають змогу приїхати до Києва: когось війна вигнала за кордон, хтось перебуває в окупації.

Загалом, каже Олексій, за рік він провів ще й понад сотню офлайн-екскурсій, що свідчить про дуже великий запит на кримськотатарську культуру. Хоча росія намагається показати, що немає корінних народів, а є такий собі народ Криму. «Ми ж називаємо речі своїми іменами і за всім цим показуємо людей та їхні долі», — каже Олексій Савченко.

Тим часом у Національному музеї історії України готують до експонування виставку «Скарби Криму. Повернення». Як ви вже здогадалися, йдеться про ті музейні артефакти з чотирьох музеїв Криму, які були представлені ще до анексії на виставці «Крим: золото й таємниці Чорного моря» в Амстердамі і які після майже

Есма Аджієва й Ельнара Халілова. Фото надане ГО «Алем» і Марини Кривди.

10 років судів та намагання росії привласнити їх повернулися нещодавно до України. Тож стежите за анонсами.

Нині у рамках виставкового простору в музеї відбуваються майстер-класи зі створення орнаментальних композицій, на основі кримськотатарського орнаменту Орьнек зокрема, і спеціальні заняття для осіб, що постраждали від війни, з акцентом на гармонізацію психоемоційного стану.

Не обійшлося без майстер-класів і на зустрічі «Сенси, що об'єднують». Всі бажачі мали можливість створити власну композицію на основі Орьнека. Цей традиційний орнамент прикрашає більшість ужиткових предметів кримських татар. Він є не лише декором, а й певним посланням, що містить символічні побажання продовження роду, достатку, благополуччя та захисту.

Відбувся також майстер-клас із приготування національної страви кримських татар — чіберек. З давніх часів ця страва не просто надійний спосіб втамувати голод, а й важливий елемент давньої гастрономічної традиції, без якої важко уявити знакові події в житті кримськотатарської родини чи громади, розповіла пані Есма.

Найбільше зачарував усіх майстер-клас із кримськотатарського танцю — Агир ава ве Кайтарма. Його провела відома танцівниця в третьому поколінні Ельнара Халілова. Хореографія

цього самобутнього танцю дуже лаконічна, проте має неабиякий глибокий філософський сенс. Приміром, рух кисти. Це коли від Аллаха попросив благословення, подякував і послав це своєму народові, так би мовити, «від серця віддав».

«У нас немає рухів, які нічого не несуть», — зазначила Ельнара. Тобто кожен рух — це взаємоповага, взаєморозуміння і взаємодітримка. А ще дуже важливо — поважати свої традиції, тому жодна важлива подія в житті кримських татар не обходиться без танцю.

Ідентичність нації виступає її цивілізаційним брендом, репрезентуючи соціокультурну нішу країни та становлячи основу як зовнішньої, так і внутрішньої політики держави, — коментує Есма Аджієва. — Проект «Сенси, що об'єднують» спрямований на збереження та популяризацію самобутньої культурної ідентичності української нації та корінного народу України — кримських татар. Основна мета — створити платформу, яка об'єднує різні аспекти культурної спадщини за допомогою інноваційних методів, професійної експертної підтримки та високих стандартів. Ми прагнемо сприяти діалогу для збереження не лише загальної естетики нашої спадщини, а й глибокого розуміння її внутрішніх цінностей та сенсів, що нас об'єднують. Ці цінності передаються з покоління в покоління, і наше завдання — їх зберегти». ■

■ ПРОКАТ

«Победа», Кузьма і Барбара

Фільм за книжкою Скрябіна повертає у 1990-ті

Марина КРИВДА

У Києві відбулася прем'єра фільму «Я, «Победа» і Берлін». Його зняли за мотивами однойменної повісті Кузьми Скрябіна.

Як зазначили організатори події, працювати над картиною розпочали майже шість років тому. На заваді став спочатку ковід, а коли вже все було знято і на березень 2022 року йшла активна підготовка до прем'єри — розпочалося повномасштабне вторгнення. Тоді вирішили, що покажуть фільм уже після нашої перемоги, зазначив один із продюсерів Юрій Артеменко. Однак згодом переінакшили. Бо у складний час потрібен позитив: якихось кумедних моментів і загалом гарної музики, якими пронизана стрічка, багатьом бракує. Тож прокат вирішили більше не відкладати.

Першими картину побачили воїни з Яворова. Від військових були

дуже теплі відгуки. У столиці зібralися на допрем'єрний показ популярні українські актори, музиканти, політики, друзі та родина Кузьми, зокрема дружина Світлана і донька Барбара.

За сюжетом картини, у 1990-х звичайний хлопець, музикант-початківець Кузьма, за кілька днів до запланованого концерту вирушає зі своїм другом Бардом до Берліна на старій «Победі». Її він придбав буквально напередодні, аби вразити кохану дівчину. Але цього виявилось замало, тож Кузьма обіцяє своїй коханій Барбарі повернутися додому на крутій тачці — у Берліні він хоче обміняти у відомого колекціонера свою жовту раритетну і дуже побиту тачку і обставинами автівку на омріяний шестисистий «Мерседес». Та вже з перших хвилин подорожі стає зрозуміло: все пішло шкереберть. Про всі пригоди на шляху до мрії не розповідатиму, краще це дивитися з екрана — 14 березня фільм

вийшов у широкий прокат.

Якщо коротко, то це історія про становлення музиканта, пошуки себе, дружбу та шлях до мрії, який часом сповнений карколомних пригод. І все це відбувається в супроводі культової музики Андрія Кузьменка. Неабиякого колориту додає й головний виконавець Іван Бліндар. Він хоч зовні й не дуже схожий на Кузьму, але манера говорити, сама говірка й інтонації справляють враження, що це саме він.

Актор розповів, що спочатку на роль головного героя відібрали іншого актора. Але там щось не зрослося — і на додаткових пробах взяли його. Каже, після затвердження він найперше, що зробив, — поїхав до Яворова, на батьківщину Кузьми. Там він бродив місяцями дитинства й юності співака, заглядав у дворики, знайомився з людьми, розпитував. «Я багато дізнався, може, навіть такого, про що не варто було знати», —

«Я, «Победа» і Берлін». Фото з сайту bhfilms.com.ua.

зізнається виконавець головної ролі. Але, каже Іван, це й був той справжній Кузьма, з його плюсами та мінусами, з його поглядами. Іван не був знайомий з Андрієм за життя, хоча завжди захоплювався його музикою.

Багато музики і в фільмі. Як на мене, кавери на пісні гурту «Скрябін» підібрані досить влучно. Й інші треки доповнюють сюжет. Спеціально для фільму переспівали 16 найзнаковіших пісень Кузьми топові сучасні виконавці: Wellboy, Женя Галич та гурт O.Torvald,

ТНМК, «Антитіла» й інші. Фіналіст одного з сезонів «Голосу країни» Андрій Хайат, більш відомий як Khayat, переспівав для фільму в притаманній і особливій манері «Победу-Транс».

Друга Кузьми Барда зіграв маловідомий, але доволі харизматичний актор Володимир Гева. Найімовірніше, ця роль допоможе його популярності. Як, власне, і молодій актрисі Марії Стопник. Вона грає кохану дівчину Кузьми Барбару. Режисерка фільму — Ольга Ряшина. ■

ЛАВРЕАТ

Справа химер:

кримінальне провадження

Костянтин РОДИК

Видавництво «Темпора» вже опублікувало чи не всі книжки польської письменниці (з українськими коренями) Ольги Токарчук. Така редакційна політика: дати читачеві максимум вартого уваги. Токарчук, безумовно, варта — навіть з огляду на самі лише премії. Окрім усіх головних польських, вона 2018-го здобула одразу дві світові: Букера за перекладених англійською «Бігунів» та Нобеля після так само виданих в Америці «Книг Якова». Відтак, детальна мапа сучасного літературного феномену «Токарчук» — перед нами.

Ольга Токарчук під час Форуму видавців у Львові 2011 року.
 Фото Костянтина РОДИКА.

У крайньому романі «Емпусіон» один з дискусійних дорікає іншому: мовляв, «отримує задоволення від того, що збиває людей з пантелику». Це може правити за оцінку й самій авторці — не як докір, а як визнання риторичної вправності. Більшість романів Токарчук мають жваву детективну інтригу, як і тут: «Виходу не було. Він мусив дізнатися, що там. Напруга здавалася нестерпною». Але ближче до кінця завжди з'ясовується, що ми наелектризовано стежили за симулякром, за теорією змови. І до сюжету це має не пряму дотичність, а, радше, як його камуфляж. Та ми не обурюємося, що нас «обдурили», а навпаки — аплодуємо, як на концерт талановитого фокусника.

Навички ілюзійніста у пані Токарчук неабиякі. Як у кожного справжнього постмодерніста. В «Емпусіоні» є навіть речення, котре може правити за характеристику цього невловного методу: «Кожне слово, яке ще недавно було вартим довіри, обростало контекстами, тягло за собою хвости алюзій, мерехтіло віддаленими асоціаціями». Утім пані Ольга не з тих постмодерних літератів, які лишень пересміюють великих попередників, — вона ніби адаптує їхні способи мислення до нинішніх реалій. У новому романі вона мовби викликає тіні двох великих, Кафки і Пруста.

Дрейф у бік Кафки спостерігаємо від «Книг Якова» (К.: Темпора, 2019) та «Химерних оповідань» (там само, 2020), де письменниця фокусується на парадоксах внутрішньої множинності людини, природі її екзистенційних страхів, на її трилерному, сказати б, світосприйнятті. Головний персонаж-оповідач «Емпусіона» вельми нагадує реального Кафку: зітканий із протиріччями, рефлексій молодик-інтроверт, що судомо намагається збагнути сенс свого існування. Подібна скутість у стосунках із жінками, фрейдистські комплекси стосовно батька. Події розгортаються в гірському санаторії — у таких місцях

Кафка провів чимало свого життя. Час той самий, початок ХХ століття. Спосіб, у який відтворюється історія, вельми нагадує стилістику Кафкового «Щоденника»: «Молодий Войнич дуже непокоївся через чужі погляди, перевіряв, чи не стежать за ним з-за рогу, з кутка, через вікно, в якому ворухнулася штопра, крізь замкову щілину. Обережність і підозрливість батька набули форм одержимості в сина. Йому здавалося, ніби чужий погляд є чимось липким і присмоктуються до нього, наче огидний м'який роточий отвір п'явки». А деякі афоризми й геть не відрізняються від Кафкових, як-от: «Життя у натовні гірше, ніж в'язниця».

Зрештою, «Емпусіон» цілком коректно зіставити з «Перевіленням». Не за антуражем, звісно, а за самою ідеєю. Тут не виникає величезна потворна комаха, проте описано так само екстремальну ініціацію, усвідомлення себе Іншим. Утім спойлера не буде, бо урозуміння, «хто є хто», — головна інтрига роману. Проте варто придивитися до самого механізму ініціації, який завжди є маніпулятивним. Ось санаторійний доктор, коли збагнув проблему Войнича, каже: «Ви представляєте собою світ серединний, проміжний. Його важко витримати, бо він неясний».

Ситуація загрозлива з усіх боків. Внутрішнє Я перебуватиме під руйнівним тиском уявної неповноцінності, а зовні тиснуть агресія «здорового глузду». Оскільки суть не змінити, лікар пропонує виправити форму: «Раджу вам створити своє власне уявлення. Наприклад, що саме ви — досконалий». Пацієнт радо хапається за пропозицію і швидко перекоонується в її ефективності: «То було щось на зразок нового центру тяжіння, точки, довкола якої усе складалося по-іншому». І на виході з книжки наш герой уже «почувавсь множинним, багатограним, багатонашаровим, складним і мерехтливим, як кораловий риф, як грибниця, справжнє життя якої точиться під землею».

КРАСНЕ ПИСЬМЕНСТВО

Представляємо номінантів традиційно найчисельнішої категорії — перекладів сучасних зарубіжних творів. Оскільки рейтингова різниця між першою і другою позиціями виявилася настільки малою, що її можна вважати за статистичну похибку, організатори вирішили оголосити лавреатами обидва видання.

Сучасна зарубіжна проза

1	<i>Ісабель АЛЬСНДЕ</i> . Вітер знає моє ім'я. — Л.: Видавництво Анетти Антоненко, 272 с. (п)	56,44
1	<i>Ольга ТОКАРЧУК</i> . Емпусіон; Е. Е.; Шафа. — К.: Темпора, 360+248+56 с. (п)	56,44
3	<i>Мілан КУНДЕРА</i> . Ідентичність. — Л.: Видавництво Старого Лева, 120 с. (п)	43,89
4	<i>Стивен КІНГ</i> . Казка. — Х.: Клуб сімейного дозвілля, 752 с. (п)	36,67
5	<i>Жузе САРАМАГУ</i> . Двійник. — Івано-Франківськ: Вавилонська бібліотека с. (п)	32,00
6	<i>Артуро ПЕРЕС-РЕВЕРТЕ</i> . Королева Півдня. — Х.: Фабула, 432 с. (п)	25,33
7	<i>Жан-Крістоф ГРАНЖЕ</i> . Обраниці. — К.: BookChef, 640 с. (п)	24,11
8	<i>Ієн МАК'ЮЕН</i> . Амстердам. — К.: КМ-букс, 224 с. (п)	24,00
9	<i>Саймон БЕКЕТТ</i> . Записано на кістках. Друге розслідування. — Х.: Клуб сімейного дозвілля, 384 с. (п)	17,22
10	<i>Стивен ФРАЙ</i> . Троя; Міфи. — Х.: Фоліо, 400+496 с. (п)	16,89
11	<i>Квентін ТАРАНТИНО</i> . Одного разу в Голлівуді. — К.: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 320 с. (п)	15,11
12	<i>Дон ДЕЛІЛЛО</i> . Білий шум. — К.: Темпора, 480 с. (с)	12,00
13	<i>Фредрік БАХМАН</i> . Переможці. — К.: Книголав, 704 с. (п)	11,89
14	<i>Абір МУХЕРДЖІ</i> . Дим і попіл. — Х.: Фабула, 352 с. (п)	8,44

оцінювалося 56 видань

Про «грибницю» ми читаємо у Токарчук регулярно, починаючи з роману, котрий зробив її знаменитою, «Правик та інші часи» (Л.: Кальварія, 2004). Тут же ця «теорія» постає як мітологічне віддуння з підсвідомості. Давні греки називали Емпусами нічних демонічних істот підземного світу, що лякають людей і висмоктують з них енергію. У польському романі вони постають, радше, месницями пам'яті. Попри новий комфортний соціальний статус, Войнич із розпачем відчуває, як пам'ять не припиняє своєї тривожної пісні про втрачену «золоту добу» неусвідомленого існування й бентежно натякає, що «десь там у надрах заховані руйни раю».

Остання фраза непомилково відсилає нас до Пруста з його нескінченними чотками спогадів, які повсякчас гойдають людину між небом і землею, позбавляючи омріяного спокою. І герой пані Ольги, і герой пана Марселя однаково вважають, що «життя потрібно робити апетитним». Ось Мечислав Войнич розглядає, як ентомолог метеликів, своїх санаторійних компаньйонів: «У них були добротні ліжка і чиста постіль. Їм снилися прості речі: що вони вилізуть, житимуть довго, дочекаються онуків, а заощадження витратять у старості. Статечно купували тістечка в цукерні, серйозно обговорювали новини з газет. Так, то була саме та «апетитність», якої так шукав Войнич». Тож, коли дехто з них гине, він не пам'ятає: «Кому і навіщо потрібно нас убивати? Хіба ми зробили щось

погане?». Прихований детектив-відповідальник відповідає: «Досить того, що ми народилися», натякаючи на ігри пам'яті зі скелетами у кожній персональній шафі.

Схильний до зовнішніх навіювань Войнич пристає на цю версію, і його власна пам'ять радо починає свою гру, штовхаючи у бік конспірології. На початку історії він стає випадковим свідком випадкової смерті, проте трясина теорії змови чимдалі глибше засмоктує його уяву, аж до такого виверту пам'яті: «Шнурівки черевиків були зав'язані дуже старанно, подвійним вузлом. Дивно: той, хто пополу дні лежатиме мертвий, ще того самого ранку так ретельно зашнурував черевики».

Ну, це теж — ніби з Пруста. Можна сказати, що в «Емпусіоні» майже клінічну знервованість Кафки пом'якшено стоїчною елегантністю Пруста. І в цьому сенсі цілком виправдані жанрові пояснення на титулі: «Фітотерапевтичний роман жахів». Так, лагідний трилер. І, попри все, — такий детектив. Бо пружиною сюжету є «розпізнавати наміри». Не конкретних дівців, а того незбагненого феномену, що його зазвичай окреслюють банальним означенням «світ». Поки що людина має лише один спосіб наблизитися до суті речей — інтуїцію. До всього, емпуси персоналіфікують і цю людську здатність, кепкуючи з нашої розумової недосконалості: «Неспокій Землі ненадовго вшухнув. Ніхто цього, ясна річ, не помітив, у людей є важливіші справи. Але ми це знаємо».

Усе, що пише Ольга Токарчук, — не лише про життя, дивне як таке, а і про літературу як інструмент опанування цією дивовижною. «— Я помру? — запитав він свічку. Вона відповіла не одразу. Її племінь замерхтів: вона ніби збентежилася від цього запитання. — Безсмертними є лише речі або дуже малі, або дуже великі, — відповіла вона обережно. — Безсмертними є атоми і галактики. Ось і вся таємниця. Діапазон смерті дуже чітко обмежений, як у радіохвилі». Висловлювання, котре може мати безліч тлумачень. Приміром, можна припустити, що тут ідеться саме про письменство, де безсмертними є анонімні, в суті справи, жанри-атоми — або деякі персональні конструкції-галактики, до яких, схоже, належить і письмо Токарчук. ■

■ ВИПІЧКА

Як не пиріг, то й не пирожися

Підбірка смачних рецептів для родинної трапези

Валерія МУСХАРІНА

Пирогови — це справжнє кулінарне мистецтво. Вони завжди в нагоді: у будь-який сезон, годину дня, подію та смак. Заливний, закритий, відкритий, тертий... Ці різновиди пирогів ми й будемо готувати. Однак на початку розберемося в особливостях і технологіях приготування цієї смачної страви.

Заливний пиріг — зазвичай найшвидше та максимально спрощене рішення для вечері чи за відсутності великої кількості продуктів. Тісто для такого пирога переважно готують із кефіру, сметани, майонезу чи йогурту. Начинку ми заливаємо будь-яку: овочеву, м'ясну, фруктову, рибну тощо.

Закриті пирогови є більш класичним, але й довшим варіантом, адже знадобиться, власне, закрити начинку розкачаним листком тіста. Утім це не займає дуже багато часу (якщо трішки попрактикуватися з тістом).

Відкриті пирогови, зрозуміло, не закриті тістом і переважно випікаються в два етапи: спочатку розкачуємо пластичне тісто, викладаємо у форму та запікаємо приблизно 20 хвилин, а вже надалі додаємо начинку (як солодку, так і солону) — і пиріг «доходить» ще протягом 30 хвилин.

Ну і наостанок — третій вид пирогів, що готується з попередньо змішаного й замороженого пісочного тіста. Його натирають на тертці й у такий спосіб накривають солодку начинку: варення, повидло чи ягоди.

Пиріг із картоплею та грибами

такі інгредієнти:
* картопля — 4 шт.;
* гриби — 200 г;
* яйця — 2 шт.;
* кефір — 180 мл;
* борошно — 200 г;
* майонез — 1 ст. л.;
* цибуля — 1 шт.;
* соняшникова олія — 5 ст. л.;
* сіль, перець, спеції — за смаком.

Картоплю відварюємо до готовності приблизно 25 хвилин, чистимо, охолоджуємо й розминаємо виделкою. Гриби та цибулю нарізаємо та обсмажуємо на соняшниковій олії до готовності близько 10-15 хвилин. Для тіста збиваємо яйця зі сметаною і майонезом. Вливаємо в тісто соняшкову олію і ще раз збиваємо. Додаємо борошно, соду, цукор і дрібку солі.

Форму для випічки змащуємо маслом і викладаємо половину тіста. Формуємо пиріг. На нього — пом'яту картоплю і смажені гриби, солимо і приправляємо. Зверху виливаємо другу половину тіста та випікаємо 30 хвилин при 180°. Готовий пиріг трохи остуджуємо, виймаємо з форми, розрізаємо на порційні шматки і подаємо до столу. Смакуємо!

Заливний пиріг із грибами є смачною, поживною, однак калорійною стравою водночас. Гриби багаті на протеїни і, за даними науковців, за кількістю білка не поступаються м'ясу. Вони містять вітаміни А, РР, С, D і групи В, фосфор, кальцій, залізо, селен і калій, а також ферменти, що сприяють розщепленню білків, вуглеводів і жирів.

Заливний пиріг із грибами подають як самостійною стравою, так і в поєднанні з різноманітними гарнірами: картопляним пюре, свіжими овочами чи салатом. Також його можна подавати в теплом вигляді або охолодженим — як закуску на святкових столах. Підготуйте

Заливний пиріг із капустою

* сіль, чорний мелений перець — за смаком;
* зелень петрушки — за смаком;
* соняшникова олія для смаження — за смаком.

Готуємо начинку. Капусту нарізаємо соломкою. Цибулю — кубиками. Солодкий перець очищуємо від насіння і нарізаємо соломкою. Моркву натираємо на великій тертці, а зелень петрушки подрібнюємо ножем.

На розігріту пательню наливаємо рослинну олію. Викладаємо цибулю, помішуючи, смажимо на середньому вогні до прозорого стану 2-3 хвилини.

Також викладаємо моркву і, помішуючи, теж смажимо 2-3 хвилини. Додаємо солодкий перець, смажимо ще кілька хвилин. Додаємо капусту: помішуючи, тушкуємо 7-8 хвилин. Додаємо сіль, чорний мелений перець, карі. Перемішати, тушувати ще 2-3 хвилини. Додаємо петрушку, перемішуємо й відставляємо з вогню. Начинка готова.

Готуємо тісто. До сметани збиваємо яйця, додаємо сіль і цукор. Перемішуємо вінчиком. Додаємо борошно і розпушувач, перемішуємо. Злегка змащуємо форму рослинною олією. На дно рівномірно викладаємо тісто: приблизно 4 столові ложки.

Викладаємо капустяну начинку. На неї — тісто, що залишилось. Посипаємо пиріг кунжутом. Випікаємо протягом 30 хвилин у заздалегідь розігрітій до 180°С духовці. Заливний пиріг із капустою готовий. Смакуємо!

Капустяний пиріг відрізняється від інших своїм ніжним тістом та поживною начинкою з тушкованої капусти. Він виходить не лише запашним і смачним, а й корисним. Особливість цього пирога в тому, що його не потрібно заздалегідь зам'ясувати та вистоювати. Тісто для пирога готується зазвичай дуже просто і не займає багато вашого часу. Підготуйте такі інгредієнти:
* сметана — 150 г;
* яйця (великі) — 2 шт.;
* сіль — 1 ч. л.;
* цукор — 1 ч. л.;
* розпушувач для тіста — 1 ч. л. з гіркою;
* борошно — 6-7 ст. л.;
* капуста — 350 г;
* цибуля — 120 г;
* солодкий перець — 120 г;
* морква — 120 г;
* карі — 1/2 ч. л.;

Пиріг із куркою на пісочному тісті

«Рецепти пирога на пісочному тісті дуже популярні, адже готуються швидше, ніж пирогови на дріжджовому тісті», — зазначають на сайті «Зеленої садиби». Тут важко порівнювати, які пирогови кращі. Пирогови на пісочному тісті просто інші, але однозначно дуже смачні. Особливо цей рецепт відкритого пирога з куркою і сиром сулугуні. Це не просто смачно — це насолода! Отже, підготуйте інгредієнти. Для тіста:

* пшеничне борошно — 200 г;
* розпушувач — 1,5 ч. л.;
* сіль — 0,5 ч. л.;
* цукор — 0,5 ч. л.;
* вода — 3 ст. л.;
* майонез 67% жирності — 2 ст. л.;
* вершкове масло кімнатної температури — 50 г;
* яйце — 1 шт.

Для начинки:

* куряче філе — 500 г;
* сир сулугуні — 250 г;
* помідори — 1 шт.;
* вершки — 200 мл;
* середня цибулина — 1 шт.;
* часник, спеції — до смаку;
* олія — для обсмажування.

Це дуже простий рецепт пирога, з яким упорається і кулінар-початківець.

Щоб зробити тісто, треба просто змішати в одній посудині всі інгредієнти для нього (див. вище). Руками гарно вимішуємо тісто, поки воно не буде липнути до рук. Змотуємо його в харчову плівку або просто кладемо в чистий харчовий пакетик і поміщуємо на пів години в холодильник. Якщо тісто полегить у холоді довше — не страшно.

А поки робимо начинку для пирога. М'ясо курки нарізаємо кубиками, цибулю на сковорідці до золотистого кольору. Додаємо трохи подрібненого часнику. Кладемо на сковорідку шматочки філе та обсмажуємо їх разом з цибулею, поки не випарується вся рідина.

Помідор обдаємо окропом, так із нього легко можна зняти шкірку, після чого ріжемо томат дрібними кубиками. Сулугуні натираємо на крупній тертці. Сир може бути й іншим, головне — щоб він гарно запікався. Змішуємо помідор із сиром і додаємо до них вершки. Солимо за смаком.

Дістаємо тісто на пиріг із холодильника і розкачуємо його за розміром форми з урахуванням бортиків. Переносимо за допомогою качалки у форму. Її краще застелити пергаментом, якщо вона металева. Якщо силіконова — не потрібно навіть змащувати.

Викладаємо на тісто спочатку курку, а зверху — заливку з помідора та сулугуні. Ставимо пиріг у духовку на 30 хвилин. Температура випікання — 180 градусів. Готовий пиріг за цим рецептом має золотисту апетитну скоринку. Подавати до столу можна як гарячим, так і охолодженим.

Рецепт тертого пирога: покроково

«Третій пиріг — це одна з небагатьох страв, які готувала моя мама в дитинстві, — розповідає шеф-кухар Євген Клопотенко в описі цього рецепту. — Пам'ятаю неймовірний аромат, який виходив з духовки під час приготування, і те, як я не міг дочекатися моменту його приготування. Звичайно, я вніс у мамин рецепт свої корективи і вирішив сам приготувати начинку для пирога. Мені здається, що ці невеликі зміни його зовсім не зіпсували, а зробили смак ще більш насиченим і яскравим».

Підготуйте такі інгредієнти:
* борошно пшеничне — 420 г;
* вершкове масло — 200 г;
* цукор — 250 г;
* цукор ванільний — 10 г;
* яйця — 2 шт.;
* розпушувач — 10 г;
* сіль — дрібка;
* чорна смородина (свіжа або заморожена) — 400 г;
* цукор — 200 г;
* фіолетовий базилік — 5 гілочок.

Готуємо начинку. Для цього з'єднуємо в сотейнику чорну смородину або будь-які інші ягоди з цукром. Ставимо на сильний вогонь на 2-3 хвилини, щоб сік почав виділятися, а цукор — розчинятися. Не забуваємо при цьому постійно помішувати ягоди, щоб вони не підгоріли. Тепер зменшуємо вогонь трохи нижче середнього і уварюємо масу протягом 15-20 хвилин.

Листя базиліку дрібно нарізаємо і

засипаємо в гаряче варення за кілька хвилин до готовності. Перемішуємо. Начинка до пирога готова, можемо зам'ясувати тісто.

Вершкове масло нарізаємо кубиками і перекладаємо в миску. У миску з підталитим вершковим маслом додаємо ванільний цукор, сіль і цукор. За допомогою вінчика збиваємо масу до повного об'єднання і пишності. Вводимо яйця по одному і продовжуємо збивати до однорідності.

Тепер настав час для борошна та розпушувача. Замішуємо м'яке і пластичне тісто. Намагайтеся місити його мінімально, пісочне тісто не любить перегріву від тепла рук!

Тепер відокремлюємо від загальної маси 1/3 тіста: це буде основа для пирога. Обертаємо більшу частину тіста харчовою плівкою і прибираємо в морозильну камеру на 30 хвилин. Нехай воно трохи охолоне й підмерзне, так його буде зручніше натирати на тертці. Меншу частину тіста також обертаємо харчовою плівкою і ставимо в холодильник, щоб воно відпочило, теж на 30 хвилин. Після цього воно стане ще пластичнішим і його буде зручно розкачувати.

Дістаємо меншу частину тіста з холодильника і розкачуємо між двома листами пергаменту в пласт товщиною 3-4 мм. Переносимо його разом з нижнім пергаментом на деко і далі формуємо пиріг уже в ньому.

Змащуємо основу пирога вже остиглим варенням. Дістаємо другу частину тіста з морозилки і натираємо його поверх варення на крупній тертці, рівномірно розподіляючи по всій поверхні основи.

Ставимо в духовку з температурою 180 градусів на 25-30 хвилин. Пиріг повинен добре підрум'янитися. Готовий страв даємо трохи охолонути — і можна нарізати порційними шматочками. Смакуємо! ■

Дмитро Підручний
український біатлоніст

«Мені прикро за командний результат, адже багато чого так і не вдалося нашій команді, і, думаю, зараз прийде час для аналізу та якихось змін».

Григорій ХАТА

Відтоді, як наприкінці ХХ століття жіночий хокей включили до програми Олімпійських ігор, цей вид почали поступово культивувати й в Україні. Щоправда, процес його становлення відбувається в нашій країні дуже повільно. В національному чемпіонаті зараз змагаються лише чотири команди, при цьому одна з них виконує роль відвертого статиста, адже в десяти матчах не здобула ще жодного очка.

Водночас жіноча збірна України вперше за багато років змогла дещо покращити свої скромні позиції на світовій арені — здобула перемогу на чемпіонаті світу в дивізіоні ІІА й підвищилася в класі. Знаковий для себе успіх «синьо-жовті» здобули в Загребі, де підопічні дуєту наставників Євгена Аліпова та Олександра Нікулічева виграли п'ять поєдинків із п'яти.

Найбільш пам'ятним для української команди став поєдинок третього туру проти команди Сербії, в якому наші дівчата відіграли фору в три шайби й здобули перемогу по булітах (5:4). Принциповою для українок була перемога над збірною Литви (3:1), попередні зустрічі з якою «синьо-жовті» переважно програвали. Інші поєдинки на ЧС підопічні Аліпова та Нікулічева завершили розгромами: з Болгарією — 9:1, Румунією — 5:1, Хорватією — 6:1.

Відтак через п'ять років українські хокеїстки знову повернуться до дивізіону ІІВ. Крапкою бомбардиркою турніру в Хорватії стала 27-річна Валерія Манчак-Дженсен. Без сумніву, в цьому питанні їй неабияк до-

Олексій ПАВЛИШ

Середина березня в біатлонному світі — час завершення сезону Кубка світу та підбиття підсумків. Цього року змагальну програму закривали етапи у Північній Америці — в Солд-жер-Голлоу (США) та в Кенморі (Канада). Саме заокеанські гонки визначили володарів малих і великих кришталевих глобусів, а також місця українських стріляючих лижників.

Чи не головним підсумком біатлонного року для України є відсутність нагород у Кубку світу. Якщо раніше наші біатлоністи закінчували сезон Кубка світу бодай з однією медаллю, то вже другий рік поспіль зачепитися за топ-3 не вдається. Підкреслює тенденцію і відсутність нагород на головному старті року — чемпіонаті світу.

В естафетах, які довгі роки вважались нашим коронним видом біатлонної програми, цьогоріч найкращим здобутком для обох команд стали 5-ті місця на етапах у Хохфільцені та Рупольдінгу відповідно. Не надто порадували результатами наші атлети і в особистих гонках — жодного фінішу в топ-6 і лише три — у топ-10.

Найвищим результатом в особистих перегонках стало дев'яте місце Артема Прими в короткій «індивідуалці» в Антольці. Проте загалом сезон для 36-річного Прими вийшов невдалим — у загальному заліку він фінішував лише 58-м із 37 балами.

Одного разу — в спринті в Кен-

ХОКЕЙ

Віртуозний поворот

Жіноча хокейна збірна України виграла чемпіонат світу в дивізіоні ІІА

Українські хокеїстки здобули перемогу на чемпіонаті світу в дивізіоні ІІА.
Фото пресслужби ФХУ.

поміг досвід виступів у професійній хокейній лізі США. А шайба, котру вона в заключному матчі «мундіалу», в день свого народження, закинула у ворота хорваток, стала справжньою окрасою турніру, такою собі вишенькою на торті.

Зазначимо, що в Загребі за-

збірну України грали представниці трьох вітчизняних клубів — «Пантер», «Київ Кепіталз» та «Сестер Кракен», а також легионерки з чемпіонатів Словаччини, Латвії, Швейцарії, Італії та Німеччини.

«Ми, всі дівчата, зараз робимо багато, аби популяризувати

наші змагання. Сенса в них точно є, дівчата мають бачити, що вони можуть приходити і грати в хокей. Давно пора відходити від «чоловічого виду спорту», ми ж не в середньовіччі. У нас є збірна, яка теж грає, теж виграє, теж отримує медалі. А для розвитку збірної дуже пот-

рібен внутрішній чемпіонат», — в інтерв'ю пресслужбі ФХУ своїми думками поділилися сестри-близнючки Елен та Алізабет Аліпови.

Доньки головного тренера нині представляють «Київ Кепіталз» і розповідають, що в хокей вони прийшли із синхронного плавання. «Взагалі ми майстри спорту з артистичного плавання. Досягши цього рівня, відчули, що далі займатись цим видом спорту сенсу немає», — пояснили близнючки.

На лід їх покликав тато, колишній форвард «Сокола» та збірної України, котрий після тривалої роботи в чоловічому хокеї взявся розвивати хокейну справу серед жінок.

До слова, цікаву спортивну біографію має воротар української збірної Юліана Вільгань, котра перед тим, як стати у «рамку», чимало своїх юнацьких років провела у фігурному катанні. Загалом, до жіночого хокею в Україні також приходять із триатлону, в інших випадках хокейна справа тут передається у спадок — від матерів до доньок.

«Наш чемпіонат — це в будь-якому разі перспектива для дівчат. Можливо, він не такий сильний, але він існує і в них є куди піти, і не треба виїжджати за кордон», — наголошують сестри Аліпови. ■

БІАТЛОН

На «трієчку»

Українські біатлоністи вдруге поспіль завершили сезон Кубка світу без медалей

морі — топ-10 замкнув і Дмитро Підручний, повноцінну підготовку до сезону якого «змазав» перелом руки. Цьогоріч чемпіон світу-2019, який у пікові роки був у топ-20 загального заліку, став лише 38-м. До зіпсованої підготовки додалися і проблеми зі стрільбою: попри високу стартову позицію, Дмитро достроково завершив гонку переслідування Кенмора вже після другого вогневого рубежу, маючи в пасиві аж чотири промахи. Це, до речі, завадило йому пробитись до останнього в сезоні мас-старту.

«Звичайно, є певне незадоволення, та є й об'єктивні причини. Чесно кажучи, я думаю, що взагалі не зможе провести цей сезон. Але те, що я пробігав майже весь сезон, за винятком кількох пропусків, узагалі для мене непогано, враховуючи травму, яка у мене була, та пропуск двох місяців підготовки в такий важливий передсезонний час.

Але завжди хочеться кращого, і те, що мені більш-менш рівно вдалося провести цей сезон, — добре. Так, він пройшов без яскравих гонок, та були і виступи, які давали надію і позитив-

ні емоції. Хоча б узяти останній спринт сезону, який подарував і мені, і вболівальникам багато приємних емоцій. А для мене це було ще й знаком того, що я недарма бігав цей сезон», — підбив підсумки Підручний.

Командно ж чоловіча збірна не виконала своє головне завдання — фінішувати в топ-10 Кубка націй та зберегти квоту на особисті гонки у п'ять атлетів. Відверто провальні виступи в естафетах та непереконливі результати Прими і Дудченка, які раніше час від часу навіть боролись за квіткову церемонію, відкинули підопічних Санітри на 11-те місце. Таким чином, чоловіча збірна в наступному сезоні зможе заявляти на особисті старті лише по чотири біатлоністи.

«Мені прикро за командний результат, адже багато чого так і не вдалося нашій команді, і, думаю, зараз прийде час для аналізу та якихось змін», — визнає Підручний.

Юрай Санітра, до речі, раніше говорив, що готовий залишити посаду в разі відсутності потрібних результатів, тому не варто виключати кадрових

На особисті гонки чоловіків Україна в наступному сезоні зможе виставляти лише чотирьох біатлоністів.
Фото: sport.ua.

змін у міжсезоння.

У жіночій команді крапкою в загальному заліку стала Юлія Джима (24-та позиція). Слід визнати, через проблеми зі здоров'ям вона цього року навряд чи могла б розраховувати на більше.

Непоганим вийшов дебютний рік на найвищому рівні для Христини Дмитренко, яка виграла «бронзу» у спринті на чемпіонаті Європи, а на ЧС двічі оновлювала особисті рекорди (12-та позиція у спринті й 8-ма — в «індивідуалці»).

Попри проблеми по ходу сезону, в Кубку націй підопічні Миколи Зоца навіть покращили свої позиції (10-те місце минулого сезону і 9-те — цьогоріч), зберігши квоту в п'ять біатлоністок на гонку.

А за трофеї, як зазвичай, боролись провідні біатлонні

збірні. Сезон Кубка світу в чоловіків пройшов під домінацією норвезької команди (п'ять перших місць у загальному заліку) та черговим тріумфом Йоганнеса Бьо — 30-річний спортсмен уперше в кар'єрі виграє загальний залік, випередивши старшого брата Тар'є. Ще одним вагомим досягненням Йоганнеса стало перевернення показника Мартена Фуркада за кількістю особистих перемог у кар'єрі (85 проти 83). До, здавалося б, вічного рекорду Уле Ейнара Бйорндалена — лише десять перемог.

Водночас у жіночій боротьбі за головну нагороду тривала до останнього етапу. Перед гонками в Кенморі лідувала норвежка Інгрід-Ландмарк Тандреволд, але великий глобус зрештою виграє італійка Ліза Вітоцці завдяки перемогам у спринті та гонці переслідування. ■

ЗАСУДИЛИ

Виправдав тероризм

Режисера Джонатана Глейзера критикують за згадку про Голокост

Лада ОСА

Американський фонд допомоги жертвам Голокосту розкритикував британського режисера фільму «Зона інтересу» Джонатана Глейзера за його промову на церемонії вручення «Оскара». Зі сцени він заявив, що Ізраїль використовував Голокост в інтересах конфлікту із Сектором Гази, та прирівняв цей історичний період до окупації. Про це повідомляє The Guardian.

Фонд назвав промову морально невинною. «Вам має бути соромно за використання Аушвіца для критики Ізраїлю. Якщо у вашій свідомості створення, існування та виживання держави Ізраїль як єврейської держави прив'язується до «окупації», то ви, очевидно, нічого не навчилися зі свого фільму», — написав голова фонду Девід Шектер у відкритому листі, опублікованому на веб-сайті організації. За його словами, ганебно дозволяти собі говорити подібне щодо шістьох мільйонів євреїв, зокрема більш як мільйона дітей, які були вбиті винятково через свою єврейську приналежність.

У своїй промові Глейзер сказав, що він і Вілсон «стоять тут як люди, що спростовують своє єврейство, а Голокост, на їхню думку, призвів до терактів 7 жовтня в Ізраїлі та смерті багатьох невинних людей».

Денні Коен, виконавчий продюсер фільму, сказав, що «принципово не згоден» із коментарями Глейзера: «Дуже важливо визнати, що промова засмутила багатьох людей», — сказав Коен у подкасті Unholo. — «І я відверто розумію цей гнів».

Ласло Немеш, режисер відомого фільму «Син Саула», також розкритикував промову режисера «Зони інтересів» Джонатана Глей-

зера під час вручення «Оскара». Немеш зазначив, що його слова розпалюють антисемітські почуття, що особливо тривожно в епоху, коли ми досягаємо рівня антиєврейської ненависті до Голокосту — цього разу в модному, прогресивному ключі: «Сьогодні єдиною формою дискримінації, яку не тільки терплять, а й заохочують, є антисемітизм. Давайте всі будемо вражені Голокостом, який залишився в минулому, і не побачимо, як світ може врешті-решт одного дня завершити роботу Гітлера — в ім'я прогресу та нескінченного добра».

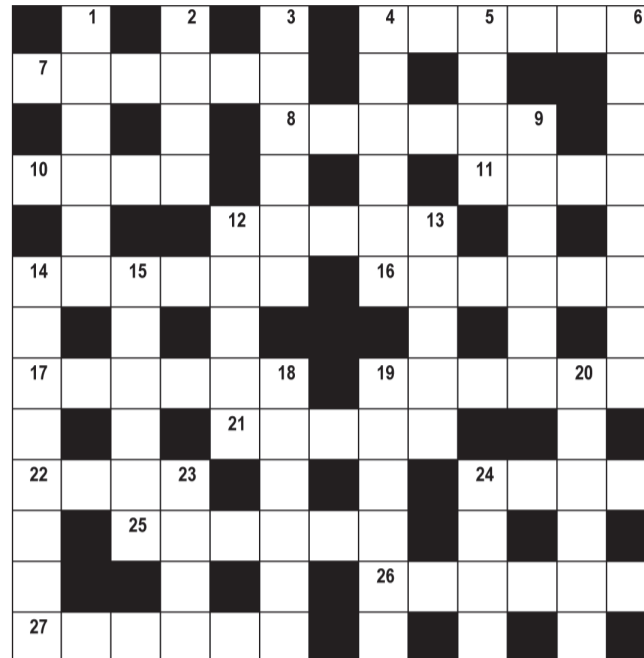
Нещодавно Антидефамаційна ліга (американська організація, головна мета якої — боротьба з антисемітизмом та всіма формами нетерпимості до євреїв) опублікувала повідомлення в соціальних мережах, де розкритикувала коментарі Глейзера як «осудливі», заявивши: «Ізраїль не захоплює юдаїзм або Голокост, захищаючи від терористів-геноцидів».

Промова Джонатана Глейзера викликала бурхливу реакцію. Фото з сайту Times of Israel.

Коментарі Глейзера під час церемонії вручення «Оскара» фактично неправильні та морально осудливі. Вони применшують та виправдовують найогидніший тероризм».

Глейзер разом із кінопродюсером Джеймсом Вілсоном отримав премію «Оскар» за найкращий міжнародний фільм «Зона інтересів». Дія стрічки відбувається здебільшого за мурами концтабору, в домашньому раю, створеному комендантом Рудольфом Гессом разом із його дружиною Гедвігою. В'язні не представлені у фільмі, окрім саундтреку, який фіксує їхні плачі, крики та промислове перемелювання в таборі смерті по сусідству. ■

КРОСВОРД ВІД МАЛАНКИ №12

По горизонталі: 4. Давньогрецький філософ, який попросив Олександра Македонського не застити йому сонце. 7. Креслярська «лінійка» для проведення кривих ліній. 8. Сорт винограду з великими ароматними плодами. 10. Серединка горіха. 11. Українське антикорупційне бюро. 12. Позивний парамедика Юлії Паєвської. 14. Дрібна морська риба, схожа на оселедця. 16. Теза, антитеза і синтез у філософській системі Гегеля. 17. Французький мандрівник та інженер на польській службі, який залишив спогади про Україну. 19. Безготівковий засіб розрахунку. 21. Місто, в якому жив і навчався Микола Гоголь. 22. Прізвище, що перекладається з англійської як Коваль. 24. Бетонна платформа, що виступає в море, до якої причалюють кораблі. 25. Нервова клітина з усіма відростками, що відходять від її тіла. 26. Місто, яке брав Іван Грозний у 1552 році. 27. Підпора під перекриттям у вигляді атлетичної чоловічої статуї, зображеної у повний зріст.

По вертикалі: 1. Жіноча нагрудна прикраса, плетена з бісеру. 2. Піднесена пестлива назва дитини в староукраїнській мові. 3. Прилад для визначення сторін світу. 4. Со-

лодка страва на завершення обіду. 5. Арабська країна. 6. Неохайна людина. 9. Грошова одиниця Стародавньої Греції, Месопотамії та Сирії. 12. «... яром, ... долиною» (українська народна пісня). 13. Французьке чоловіче ім'я. 14. Посольство держави. 15. Американський актор і режисер, геній німого кіно. 18. Хімічна сполука, якої так остерігаються у фруктах та овочах. 19. Дерев'яний молоток. 20. Коштовний камінь, основними типами якого є рубін, сапфір і топаз. 23. Мама дружини. 24. Італійське місто, знамените своєю похилоною вежею. ■

Кросворд №12 від 13 березня

Наш партнер — Європейський фонд за демократію.

ПРИКОЛИ

Шановні виробники телевізорів! Зробіть таку кнопочку на телевізорі, на яку натискаєш — і пульта пищить, де він там валяється.

— Тату, в нас сьогодні у школі скорочені батьківські збори.
— Що значить скорочені?
— Ти, я і директор.

Ви теж помітили, яка чудова весна цієї зими!

Бабуся в маршрутці:
— Синку, біля базару зупини!

— Базару нема, бабусю.
— Як нема? Сьогодні ж мав бути.

Їде білявка на джипі, поліцейський зупиняє:

— Чому спереду і ззаду різні номери?
— Попереду — мобільний, а ззаду — домашній.

Випадає у маршрутці:
— Чоловіче, заберіть свого собаку, а то по мені блохи скачуть!
— Тузику, відійди, не бачиш — у жінки блохи.

ПОГОДА

21–22 березня за прогнозами синоптиків

Київ: хмарно, невеликий дощ. Вітер північно-східний, 1–2 м/с. Температура вночі +2...+3, удень +4...+6. Післязавтра вночі +2...+3, удень +4...+8.

Курорти Карпат: хмарно з проясненнями, без опадів.

Славське: вночі -2...-3, удень 0...+5.

Яремче: вночі -1...-5, удень +1...+3.

Міжгір'я: вночі -2...+1, удень +1...+7.

Рахів: уночі -3...0, удень +2...+4.

сонячно

мінлива хмарність

хмарно

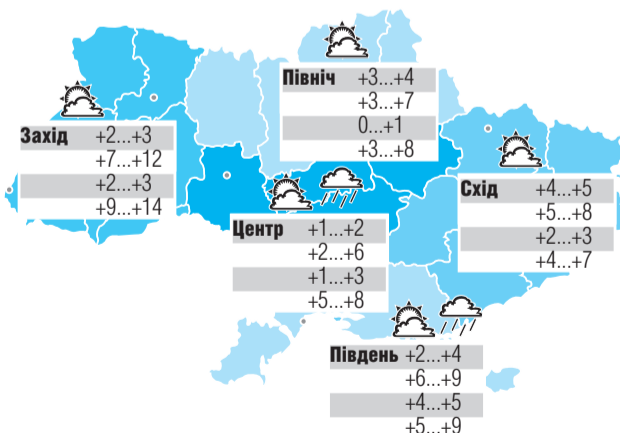
дощ

сніг

дощ, гроза

Україна молода

Передплатні індекси: 60970, 1555
Наша адреса: 03057, Київ, пр. Перемоги, 50
Телефон редакції: +38 091 625 66 32
Електронна пошта редакції: ukrmoloda@ukr.net
Рекламне бюро: reklama-umoloda@ukr.net
Відділ реалізації: 454-84-41
sale_umoloda@ukr.net
«УМ» в інтернеті: http://www.umoloda.kyiv.ua

Відділи:
економіки — wagmer@ukr.net
культури, історії, суспільних проблем — vsamchenko@i.ua

Редактор Михайло Дорошенко
Засновник і видавець — ПП «Україна молода»
Свідоцтво про реєстрацію: КВ №3386 від 29.08.98
© Дорошенко М.І., 2013

При використанні наших публікацій посилання на «УМ» обов'язкове. Рукописи не рецензуються і не повертаються. Відповідальність за зміст реклами несе рекламодавець. Комерційні публікації виходять під рубриками: «Український виробник», «Позиція», «Банківська справа», «Фінансова експертиза», «Здоровенні були», «Це — працює!», «Знайомтеся — новинка», «Партнерство», «Програми», «Проекти», «Альма-матер», «Продукт», «Протистояння», «Вітасмо», «Любов і шана». Матеріали із позначкою © друкуються на правах реклами

Газета друкується у видавництвах: «Преса України» — у Києві Зам. 3009012 «Видавничий дім «Високий Замок» — у Львові Зам. блок № 42
Верстка та виготовлення фотоформ — комп'ютерний центр редакції «УМ», Газета виходить щосередини Тираж 58168